ISSN 2227-796X

Адміністративне ПРАВО і ПРОЦЕС

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ № 3 (34)/2021

Журнал «Адміністративне право і процес» містить результати сучасних наукових досліджень у галузі адміністративного та адміністративного процесуального права України й зарубіжних країн. Дописувачами журналу є провідні українські та європейські вчені, молоді науковці, юристи-практики. Запропонована структура журналу відтворює систему адміністративного права, адміністративного процесуального права, яка відповідає сучасному європейському вченню про сутність і внутрішню побудову цих галузей права.

Для науковців, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, юристів-практиків, а також студентів юридичних факультетів та вищих навчальних закладів юридичного спрямування.

Видається чотири рази на рік
Засновано 2012 року

Включено до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з юридичних дисциплін (081 – Право) (Наказ Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 року № 1643)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Журнал внесений до Index Copernicus International

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

Адреса редакційної колегії:
вул. Володимирська, 60,
м. Київ, 01601, Україна
Телефон: +38 (099) 608 73 25
E-mail: applaw@uni.kiev.ua
Зареєстровано:
Державною реєстраційною службою України.
Свідоцтво про державну реєстрацію –
КВ № 18863−7663 Р
від 28.04.12
Засновник:
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка.

Редакційна рада

Мельник Роман Сергійович — доктор юридичних наук, професор, професор Вищої школи права Університету КАЗГЮУ імені М. С. Нарікбаєва, головний редактор журналу;

Гревцова Радміла Юріївна — кандидат юридичних наук, доцент, директор Центру медичного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Кормич Борис Анатолійович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Кузніченко Сергій Олександрович — доктор юридичних наук, професор, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ;

Лукач Ірина Володимирівна — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Поєдинок Валерія Вікторівна — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Доктор Егле Білевічюте — професор Університету Миколаса Ромеріса, член Комісії з розгляду адміністративних спорів Литви (Литва);

Доктор Тома Бірмонтієн — професор Лабораторії правосуддя, Лабораторії прав людини юридичного факультету Інституту публічного права Університету Миколаса Ромеріса (Литва);

Наталія Чабан — професор, завідувач кафедри Жана Моне Кентерберійського університету (Нова Зеландія);

Лана Офак — доцент юридичного факультету Загребського університету (Хорватія);

Костас Параскева — кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права юридичного факультету Кіпрського Університету (Кіпр);

Совгиря Ольга Володимирівна — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Джанфранко Тамбуреллі — науковий працівник в галузі міжнародного права Інституту міжнародних правових досліджень (ISGI) Національної дослідницької ради (CNR) (Рим, Італія);

Доктор Агне Тваронавічієн — Лабораторія соціальних технологій, Лабораторія посередництва та сталого розв'язання конфліктів юридичного факультету Інституту публічного права Університету Миколаса Ромеріса (Литва);

Естаніслао Арана Гарсія — доктор юридичних наук, професор, Університет Гранади (Іспанія).

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021

ISSN 2227-796X

Administrative LAW and PROCESS

SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL

№ 3 (34)/2021

"Administrative law and process" publishes the findings of research on administrative law and administrative procedural law of Ukraine and foreign countries. Authors of the journal are leading Ukrainian and European scholars, young researchers, legal practitioners. The journal's structure renders the system of administrative law, administrative procedural law which is in line with modern European doctrine of the essence and internal composition of the above law branches.

Target readers are representatives of public and local authorities, legal practitioners as well as students of law faculties and law schools.

Frequency: four times a year
Established in 2012

The journal is entered into the list of Ukrainian scientific professional editions (category "B") in juridical disciplines (081 – Law) (The Order of the Ministry of Science and Education of Ukraine dated December 28, 2019 No 1643)

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

The journal is included in Index Copernicus International

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

Address of the editorial office
6o Volodymyrska str.,
Kyiv, 01601, Ukraine
Contact number:
+38 (099) 608 73 25
E-mail: applaw@uni.kiev.ua
***Registered by** the Ministry of Justice of Ukraine*
Certificate of state registration KB № 18863 – 7663 P dated 28.04.12
Founder:
Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Editorial Board

Melnyk Roman Serhiiovych	Doctor of Juridical Sciences, Professor, Professor at the Law School, M. Narikbayev KAZGUU University, Editor-in-chief of the journal;
Hrevtsova Radmila Yuriievna	Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Director of the Center for Medical Law of the Faculty of Law of Kyiv National Taras Shevchenko University;
Kormych Borys Anatoliiovych	Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Maritime and Customs Law of the National University "Odessa Law Academy";
Kuznichenko Serhii Oleksandrovych	Doctor of Juridical Sciences, Professor, Rector of the Odessa State University of Internal Affairs;
Lukach Iryna Volodymyrivna	Doctor of Juridical Sciences, Professor, Professor at the Department of Commercial Law of the Taras Shevchenko National University of Kyiv;
Poiedynok Valeriia Viktorivna	Doctor of Juridical Sciences, Professor, Professor at the Department of Commercial Law of the Taras Shevchenko National University of Kyiv;
Prof. Dr. Eglė Bilevičiūtė	Professor at Mykolas Romeris University; Member at Lithuania Administrative Disputes Commission (the Republic of Lithuania);
Dr. Toma Birmontien	Professor at Justice Laboratory, Human Rights Laboratory of Faculty of Law of Institute of Public Law, Mykolas Romeris University (the Republic of Lithuania);
Natalia Chaban	Professor, Head of Jean Monnet Chair, University of Cantenbury (New Zealand);
Lana Ofak	Associate Professor at the Faculty of Law, University of Zagreb (Croatia);
Costas Paraskeva	PhD (law), associate professor at Administrative law department, Faculty of Law, University of Cyprus (Cyprus);
Olga V. Sovgyria	Doctor of Juridical Sciences, Professor, Professor of the Department of Constitutional Law of the Faculty of Law of the Taras Shevchenko National University of Kyiv;
Gianfranco Tamburelli	Researcher of International Law at the Institute of International Legal Studies (ISGI) of the National Research Council (CNR), (Rome, Italy);
Dr. Agne Tvaronaviciene	Social Technologies Laboratory, Mediation and Sustainable Conflict Resolution Laboratory of Faculty of Law, Institute of Public Law of Mykolas Romeris University (the Republic of Lithuania);
Estanislao Arana Garcia	Prof. Dr., Universidad de Granada (Spanien).

© Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2021

ЗМІСТ

ОСОБЛИВЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Роман Корнута
ПУБЛІЧНА СЛУЖБА І ЇЇ ЛЕГАЛЬНА ДЕФІНІЦІЯ.....5

Галина Пузанова
МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ.....19

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС (АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО)

Тетяна Аніщенко
КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: ВІД НОРМИ ЗАКОНУ ДО РІШЕННЯ СУДУ 33

CONTENTS

SPECIAL ADMINISTRATIVE LAW

Roman Kornuta
PUBLIC SERVICE AND ITS LEGAL DEFINITION 18

Halyna Puzanova
MECHANISM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT
FOR FORMATION OF STATE POLICY OF FOREIGN INVESTMENT 32

ADMINISTRATIVE PROCESS (ADMINISTRATIVE LEGAL PROCEEDINGS)

Tetiana Anishchenko
CONFLICT OF INTEREST: FROM THE LAW TO THE COURT DECISION 40

УДК 342
DOI https://doi.org/10.17721/2227-796X.2021.3.01

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА І ЇЇ ЛЕГАЛЬНА ДЕФІНІЦІЯ

Мета. *Пошук термінологічної уніфікації з правовим поняттям державної служби та методичними можливостями, які відкриваються для розвитку якості її персоналу.*
Методи. *У статті розглянуто рідковживане, але глибоко вкорінене в континентальних системах поняття публічної служби в її розумінні як елемента юридичної техніки шляхом використання комплексу філософських, загальних і спеціальних методів дослідження. Це поняття представлене в нарисі історії його розвитку, яка окреслена стосовно України та в деяких більш загальних рисах. Серед іншого, ця історія характеризується й найбільш шкідливими, а в кількох випадках все ще наявних і згубних для подальшого розвитку правил та інституцій. У тексті йдеться також про основоположні конституційні положення та перспективи розвитку поняття публічної служби з їх урахуванням. У зв'язку з цим виявлено деякі шкідливі розбіжності та надано пропозиції щодо покращення.*
Результати. *оскільки деяка термінологія успадкована від попередніх правових режимів, це є підставою для термінового капітального перегляду. Текст пропозицію узагальнення, пов'язану з різноманіттям видів робіт і професій, об'єднаних завданням відповідати на суспільні потреби та задовольняти суспільні запити, як цього очікують від сучасної держави.*
Конституція дала певні вказівки, але встановила різні та частково суперечливі цілі. У статті зазначається, що державна служба має бути озброєна юридичною технікою, нормами права та іншими засобами, які посилюють сучасну державу, дозволяючи адекватні та своєчасні дії на розв'язання поточних проблем.
Сучасне легальне визначення публічної служби з'явилося в законодавстві України з прийняттям Кодексу адміністративного судочинства у 2005 році. З плином часу воно не набуло особливо поширеного вживання, хоча персонал державних органів постійно потребує дол себе багато уваги. Наводячи деякі приклади розв'язання проблем публічної служби різного виду, у статті зазначено, що термінологічна уніфікація додасть до посилення конкуренції і сприятиме вдосконаленню підходів до кваліфікації державних службовців, забезпечуючи необхідний розвиток у напрямку зміцнення верховенства права.
Висновки. *В результаті аналізу автори мають на меті сформувати усвідомлення того, що юридичне поняття публічної служби відкриває можливість оцінити і до належної міри ототожнити схожі ознаки здавалося б досить далеко одна від одної розташованих і врегульованих різними нормативними комплексами посад публічної служби, які демонструють істотну зовнішню диференціацію і цільове спрямування. Тим часом, їхня належність до публічної служби, визначальним для якої є мета загального блага, дозволяє сформувати спільну для всієї публічної служби нормативно-ціннісну основу, базою якої є конституційні приписи та їхнє співвідношення і вартісні оцінки. З її урахуванням і згідно деталізації, яку визначає наступне галузеве законодавство, а також судова і адміністративна практики, мають бути визначені подальші напрямки і заходи вдосконалення і розвитку діючої нормативної бази і реалій несення публічної служби, наповнення її особистого / кадрового складу, матеріального та іншого забезпечення.*

Ключові слова: публічна служба, юридична техніка, професії на державній службі, органи влади, конституційні правила і цінності, судова практика, адміністративна практика.

Роман Корнута,
магістр державного управління, дипломований адміністратор
Kor1974@ukr.net

1. Вступ

Повсюдним феноменом організації сучасних суспільств здавна є держави. Останні вимагають наявності відповідних форм та інститутів, а від успішної реалізації цього завдання залежить і успіх у творенні, існуванні й функціонуванні держави і в її межах належний розвиток усіх і кожного. У цьому зв'язку спадає на думку поняття республіки – латиною *res publica* (спільна справа) – яке й потягнуло за собою появу і зміцнення модерних суспільств якщо не за формою (адже й досі у світі існують, наприклад, монархії), то, безумовно, за змістом. Кожна спільна справа потребує організації й всесторонньої уваги до себе аж до безпосередньої участі кожного зацікавленого – звідси бере початок ряд обов'язкових інститутів сучасної демократичної правової держави, зокрема й публічна служба. Поняття служба вказує на обслуговуючий характер цього феномену при формуванні й виконанні політичних рішень, які більшменш безпосередньо ухвалює спільнота, об'єднана владою, що здійснюється від її імені. В найзагальнішому розумінні публічна служба творить і законодавчу, і будь-яку подальшу, тобто виконавчу і судову, влади. В Україні єдиним органом законодавчої влади є парламент. Проте, завдяки інтенсивному праву як законодавчої ініціативи, так і вето та контрасигнації, критична участь, хай дещо послаблена новими правилами промульгації, у цьому процесі належить президенту як главі держави. Таке становище президента, який ~~що~~ у свою чергу є главою держави, тобто займає найвищий державний пост, перебуваючи і до певної міри над законотворчим процесом і, безумовно, над виконавчою владою (поряд з істотними важелями впливу на правосуддя через повноваження з призначення суддів і несформовану практику їх здійснення), що має історичні причини, але є певною мірою викривленням принципу поділу влади і, зокрема, системи стримувань і противаг, однак глибше ця тема має розглядатись у межах окремого дослідження. Отже, до публічної служби належать, зокрема, ті, хто здійснює й уособлює законодавчу владу, тобто народні депутати України. Способи й порядок набуття ними повноважень є предметом виборчого і парламентського права, яке в силу нової дефініції публічної служби зачіпає і їх.

Слід зауважити, що висока конкурентність і свобода виборчого процесу розвинули українське виборче право до досить високого рівня, і результати останніх виборів їх учасниками як з пасивним, так і з активним виборчим правом, за поодиноким випадком, під сумнів не ставляться, хай там як той чи інший результат (не) виглядає.

У свою чергу рішення законодавчої влади належить впроваджувати урядові як вищому органові в системі виконавчої влади. Форми і методи його дій, як, зрештою, і всієї виконавчої влади загалом, майже повністю є предметом адміністративного права, а у відповідній частині – права публічної служби, яке становить і оберігає формальні межі здійснення, зокрема, але, як зазначено вище, далеко не виключно, виконавчої влади і безпосереднього практичного регулювання її діяльності. З наукового ж боку ця площина є предметом постійного вивчення і пояснення спостережуваного і очікуваного, оцінки менеджменту і стратегічного планування. З правового погляду все і кожне подальше впровадження рішень, сформованих політичними силами і формалізованих законодавчими приписами, покладається саме на *публічну службу*. У цьому стосунку звертає на себе увагу погляд на неї, запропонований Федеральним конституційним судом Німеччини:

«Професійна публічна служба – це інститут, який на основі досвіду, професійної діяльності та лояльного виконання обов'язків забезпечує стабільне адміністрування і, таким чином, покликаний становити стабілізуючий фактор, що урівноважує вплив політичних сил, які формують життя держави» (Bundesverfassungsgericht 7, 155).

З прийняттям в 2005 році Кодексу адміністративного судочинства України поняття «публічна служба» отримало українську легальну дефініцію, про що піде мова нижче.

2. Історичні витоки

В історичній науці безспірним є твердження про наявність більш-менш вираженої державної служби. Слід зауважити, що поняття публічної і державної щодо інститутів держави серед істориків зазвичай не розмежовуються, тому можна вважати їх тотожними, при використанні ними саме поняття «державна» як існуюча у межах відповідного історичного державного утворення стосовно держав найбільш раннього часу. І в стародавньому Єгипті, і в Китаї, і в древніх Греції й Римі дослідники бачать витоки цього інституту. Проте сучасні форми публічна служба поступово почала набирати за історичними мірками порівняно недавно в країнах середньовічної Європи. Початок формування нинішнього змісту цього поняття історики бачать в Східному Франкському королівстві (Rafael Wagner, 2019). Цікаво, що вперше повноцінне у більш-менш сучасному розумінні правове регулювання публічної служби склалось в Німеччині на 1873 рік в Законі про імперських чиновників (beamten-magazin.de, 2021), хоча значна частина відповідних норм існувала вже приблизно за 100 років і дійшла до цього часу вже в знаменитому Загальному праві Прусських земель

1794 року. Більш різкі кроки в напрямку посилення публічного характеру державної служби спостерігались у Франції часів Великої французької революції (I. Woloch, 1994). На чиновництво, що може впевнено вважатись попередником сучасної публічної служби в Україні, спирались імперії, що існували на тогочасних українських землях: як Австро-Угорська монархія мала своїх чиновників (Edgar Wojta, 2012), так і Російська імперія мала свій чиновний апарат («чиновничество», 2021), на який покладались управлінські функції в тому чи іншому обсязі, хай і з доволі різним змістом і в різний спосіб.

Поява на початку 20-го століття внаслідок процесів націєтворення і розпаду імперій Української Центральної ради, а згодом і Української держави Гетьмана Павла Скоропадського і далі Української та Західноукраїнської народних республік і їхнє об'єднання (політичний процес, відомий як «Злука») відповідно позначились на – хай короткому – існуванні в цих утвореннях і державного апарату. Попри серйозність і розмах тогочасного державного будівництва їхня історія має швидше символічний і місцями ідеологічний вплив на поточну публічну службу в Україні. В літературі зазначають, що Гетьман Української держави П. Скоропадський звертав особливу увагу на публічну службу. Ряд рішень, ухвалених його урядом, могли істотно зміцнити цей інститут, аналоги його елементів досі використовуються, в тому числі й в Україні. Однак, крім того, дослідники вказують, що «П. Скоропадському… так і не вдалося завершити розпочату реформу державного управління і державної служби» (Малиновський, 2018).

Радянський період був тотальним пануванням насадженої комуністичної ідеології, в основі якої лежала побудова «комунізму», починаючи з політизації пролетаріату і насаджування «класової свідомості» (пролетаріат, класова свідомість 2021), і яку не можна вважати властивою тогочасному українському суспільству. (Про три сотні селянських повстань в один лише відносно благополучний 1929 рік в одній лише Катеринославській губернії інформує дослідник українського Голодомору Роберт Конквест) (Конквест, 1986). Комуністичні правила в різні періоди досить широко відрізнялись між собою, і під кінець свого існування, станом на 80-ті роки минулого століття, як справедливо зазначає В. Я. Малиновський, функцію інституту публічної служби в ньому, з деяким наближенням, відігравала т. зв. номенклатура. Вона була збірним поняттям для всіх посад, що відігравали більш-менш помітну роль в існуванні суспільства й держави, і призначення на які потребувало затвердження органу комуністичної партії відповідного рівня. Належність до номенклатури не мала нічого спільного з будь-яким науковим підходом, натомість просто свідчила про важливість тієї чи іншої посади для Комуністичної партії Радянського Союзу з тих чи інших більш чи менш пов'язаних з управлінням причин. Важливо зазначити, що науковці в СРСР наприкінці його існування називали поточну систему «командно-адміністративною» (Попов, 1990), що вдало описувало її жорсткі ієрархічні характеристики, наповнені «комуністичним» ідеологічним

змістом і визначальні для тогочасного державного управління. Верховенство права в Радянському Союзі заперечувалось як «буржуазна химера», а так звана «соціалістична правова держава» – запропонована напередодні його колапсу ідеологічна концепція – була лише однією з чергових невдалих спроб реформування репресивної й жорсткої тоталітарної держави. На передній план керівництво Комуністичної партії Радянського союзу висунуло вимогу забезпечити бажаний напрям і темп суспільного розвитку, і в першу чергу економічний, чого тодішня держава, і в передусім її номенклатура, очевидно, забезпечити не спромоглась. В знаменитій праці «Номенклатура» М. Восленського її визначення дається як: «перечень должностей, назначение на которые утверждается вышестоящими органами» і це визначення, доволі розмите, взяте з видання Краткий политический словарь. М., 1971. (Восленский, 1990). У цьому зв'язку автор найбільш ґрунтовної праці про державний апарат СССР М. Восленський, за словами М. Джиласа, наведеними в передмові до згаданої в посиланні до попереднього речення книги, вважав номенклатуру нічим іншим як ієрархією, сконструйованою з чинів і соціальних бар'єрів між ними (Восленский, 1990). В теорії ж радянського права це поняття жодного значення не відігравало. Слушний погляд на це явище демонструє у своїй окремій думці суддя Конституційного Суду України Сліденко І.Д., характеризуючи групу посадових осіб під загальною назвою «"номенклатура"» (також в лапках у автора) як сукупність, представлену «партійними керівниками та особами, що забезпечували функціонування політичного режиму різного рівня» (Сліденко, 2016). Однак це поняття «перекочувало» в тезаурус українського права, зокрема, «номенклатуру Верховної Ради Автономної Республіки Крим», яка мала назву «Номенклатура (перелік посад), що передбачає погодження з Верховною Радою Автономної Республіки Крим» і яку свого часу визнав неконституційною Конституційний Суд України у своєму Рішенні у справі про правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим (Рішення Конституційного Суду України, 2001). Звертає на себе увагу, що поняття номенклатура у розумінні переліку посад заново використане в статтях 47, 59 і 65 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII, тоді як Закон України «Про міліцію» його не містив. Також воно використовується і в ряді підзаконних нормативних актів у сфері охорони порядку, безпеки і оборони (Указ Президента України, 2008), як давніших, так і виданих досить недавно. Очевидно, що це поняття займає певне місце серед понятійного апарату публічної служби і його варто дослідити сучасним науковим інструментарієм.

3. Сучасна історія і теорія публічної служби

Розглянутому далі поняттю публічна служба бракує конституційного рангу. Тим не менше, як засвідчують такі «понятійні двочлени», як «органи державної влади і місцевого самоврядування» чи «посадові і службові особи», серед конституційних понять українського права загалом відчувається як брак визначень і термінів, так і змістовні логічні дублювання. Не зважаючи на те, чи можуть

причини цього браку термінології полягати в факті тривалого існування заборон української мови для офіційного вживання, чи його коріння вбачаються у чомусь іншому, поточний стан розвитку як українського права і правосуддя загалом, так і його окремих галузей зокрема підштовхують швидше до пошуків нового, ніж до збереження (часом безглуздих чи й шкідливих) термінологічних монументів попередніх історичних періодів. У цьому сенсі безумовно нове для українського права, але добре відоме іншим правовим системам поняття публічної служби і весь феномен, що йому відповідає, можуть бути використані і, що є факт, вже поволі використовуються в процесі подальшого розвитку українського права.

До моменту схвалення чинної Конституції України в 1996 році, а отже вже в часі незалежної України, зберігалась дія неодноразово змінюваної Конституції Української радянської соціалістичної республіки (далі – УРСР). Це державне утворення, формально володіючи ознаками держави, під час СРСР вважатись повноцінною державою, а тим більше державою в міжнародно-правовому розумінні цього поняття мало небагато підстав. Попри наявність власного представництва навіть серед Об'єднаних націй (на противагу звичному вживанню Об'єднані нації – *англ.:* United Nations, *нім.: Vereinte Nationen* – в українському вжитку побутувало виключно словосполучення Організація Об'єднаних Націй), Україна була позбавлена чималого числа ознак держави, і в першу чергу власного суверенітету, що дозволяв би вважати її державою в повноцінному розумінні цього політико-правового поняття. Модернізація Конституції УРСР – і далі України, – і як символу державності, і як засадничого політичного й організаційно-правового документу – тривала доволі короткий в історичному розумінні період. Попри історично недовгий строк чинності цього акту, в ньому можна розгледіти свідчення глибоких й різнопланових процесів (відмова від ідеологічних штампів і перехід до більш ліберального суспільного укладу тощо), формальне юридичне закріплення яких ставало очевидним доказом як самого факту суспільного запиту на зміни того чи іншого характеру, так і розкривало найбільш значущі, принаймні в правовому вимірі, ознаки і напрямки змінюваного субстрату. З технічного управлінського погляду чинне до ухвалення нової Конституції України 1996 року законодавство у більш-менш довільному порядку змішувало поняття «державні органи», «державне управління», «органи управління» і в свою чергу долучене до нього далі поняття державної служби. Термін *публічна служба* на цей момент, будучи відомим в науці як управління, так і адміністративного права, формально в законодавстві представлений не був. Тим не менше, прийнятий 1993 року Закон України «Про державну службу» був відчутним, хай і не настільки потужним кроком до відходу від стану тотального одержавлення, характерного для радянської командно-адміністративної системи. Але чіткості й зрозумілості правилам відокремлення держави і її органів від решти суспільства істотно бракувало. Лише наступна приватизація, яка, однак, принесла в суспільство

й досі відчутні диспропорції, все ж стала останнім кроком, який відкрив шлях до ліберальної демократії в економіці. До роздержавлення економіки країна характеризувалась відчутним перекосом в бік одержавлення. Поняття посад в державних органах та їх апараті не містило чітких критеріїв розмежування між наділеними владою суб'єктами і просто належними до держави за тим чи іншим набором, передусім господарських, але й ознак, властивих іншим секторам суспільного буття. Зокрема, різноманітні «об'єднання», «трести» тощо, в основі яких лежала химера «права соціалістичної власності» – являли світові специфічну форму господарювання тодішньої тоталітарної «радянської» держави. Від поняття державний орган остаточно не відійшла й чинна редакція цього закону. Цей атавізм – поняття «державного органу» – з лексичного погляду програє на перший погляд дещо громіздкішому – «орган державної влади». Однак останній є на порядок більш точним, адже чітко демонструє свій владний бік – а відтак «самозрозуміле» уповноваження впливати на поведінку адресата. Цю смислову і лінгвістичну зручність не варто ігнорувати, адже вона засвідчує наявність владно-розпорядчих функцій як щонайтісніший зв'язок з державою.

Легальна дефініція поняття публічної служби, наведена в пункті 17 статті 4 «Визначення термінів» відносно недавно (2005 рік) ухваленого Кодексу адміністративного судочинства України, яким було запроваджено правила спеціалізованого адміністративного судочинства, з одного боку запропонувала *широкий обсяг* цього поняття, відтак підштовхнувши до нового теоретичного опрацювання його змісту. Водночас, з іншого боку, вона значно спростила його, адже формальна законодавча дефініція, встановлюючи, що «публічна служба – діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах (Київський апеляційний адміністративний суд, 2008) місцевого самоврядування» (КАСУ, 2005), стала, по суті, збірним, недиференційованим поняттям. Воно, у свою чергу, об'єднує як політичних діячів, що отримують найвищу форму легітимації, представляючи народ і отримуючи повноваження через процедури виборів, так і службовців органів влади всіх видів, призначення яких пов'язане з більшим чи меншим колом матеріальних і / або процедурних передумов та матеріальних повноважень. Окремі аспекти цього статусу, зокрема щодо публічності їхніх дій, тотожності елементів статусу, їх висвітлення й критики, вже отримали оцінку в судовій практиці (Справа № 373/1994/17, 2019). Суд, зокрема, зазначив:

«Доводи … про те, що правовий захист суддів істотно відрізняється від інших публічних осіб, відхиляються …, оскільки указане твердження не підкріплюється нормами чинного законодавства України. … самостійно установлювати пріоритет суддів над іншими публічними службовцями є помилковим,

оскільки публічна служба – це діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів,…, служба в органах … місцевого самоврядування (стаття 4 КАС України)»

До складу публічної служби входять як ті посади, що вимагають найбільш формалізованих процедур підготовки й добору, так і «протилежна крайність» – так би мовити «найвільніші» іпостасі. Останні, зокрема депутати всіх рівнів, підпорядковуються передусім конституційним правилам і – в цих рамках – закону. В цьому контексті видається більш-менш доречним зауважити їхнє конституційне підпорядкування верховенству права. Цей аспект важливий хоча би у зв'язку з тим, що спостерігається хронічна й стабільна потреба підвищувати повагу до права загалом і якості права й правосуддя зокрема. Однозначна вказівка в згаданій дефініції про поширення *публічної служби* на суддівський корпус підкреслює і публічний, і службовий характер української судової системи, що, безумовно, сприятиме її нормуванню і підвищенню якості діяльності. Першочергове практичне значення цього правила випливає з припису пункту 2 частини 1 статті 19 КАСУ про компетенцію (адміністративних) судів розв'язувати спори «з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби». З самого наведеного вище визначення публічної служби випливає щонайширше коло осіб, які згідно з ним несуть статус публічного службовця з усіма наслідками, які з цього впливають, включно з порядком судового захисту. Зокрема, наприклад, обрання громадян народними депутатами включає їх, згідно з наведеною дефініцією, до кола публічних службовців. Тож і поняття прийняття на службу, виходячи з її юридичного складу, має тлумачитись досить широко. Подальша конкретизація статусу тих, хто в тій чи іншій сфері зайнятий реалізацією функцій держави, покаже зміст наведеного поняття і його практичні межі. Загалом понятійна розпорошеність не сприяє систематизації, але виглядає доречною, адже сучасна держава охоплює своєю більш чи менш інтенсивною увагою дуже широкі і дедалі ширші сфери людської життєдіяльності, вимагаючи вчасного реагування.

Однієї універсальної формули для виявлення відносин публічної служби наука не пропонує. Але вирішальною рисою можна вважати публічно-правову форму в якій виступає орган чи суб'єкт владних повноважень. Сутнісною ж їх рисою слід розглядати формалізовану у публічному праві (і в першу чергу в згаданому визначенні КАСУ) належність відповідних відносин до публічної служби. У свою чергу встановлення ознаки публічно-правової форми вимагає перевірки установчих відносин, на яких базується існування відповідного органу влади і / або суб'єкта владних повноважень. Однак це легко доводять відповідні право- й нормотворчі чи адміністративно-організаційні документи, які й належить перевіряти.

Визначення КАС відносить до публічної служби діяльність на державних політичних посадах. В широкому розумінні це безумовно слушна кваліфікація,

адже політики й несуть службу на користь і благо народу, принаймні тільки це й декларують. Тому їхній статус небезпідставно потребує відповідної регламентації з урахуванням отриманої з мандатом легітимації, що виникає безпосередньо через виборчий процес (КАСУ, 2005; Верховний Суд, 2021 / 1), а щодо участі партії у виборах див. постанову Верховного Суду України (Верховний Суд, 2021 / 2), в тому числі й шляхом участі в політичних партіях у виборчому процесі як явищі політичної природи. Водночас, цей процес є демократичним правовим інструментом формування і вираження політичної волі громадян. Тим не менше, для парламентарів детальна регламентація цього статусу в Законі України «Про статус народного депутата України» є достатньо повною і практично не вимагає звернення до відповідного галузевого законодавства. Це ж саме, принаймні, за аналогією, стосується й депутатів інших рад, оскільки вони є провідниками комунальної чи регіональної політики.

Новий *юридично-технічний аспект* поняття публічної служби у зв'язку з тим нормативним визначенням, яке вона отримала в пункті 17 частини 1 статті 4 КАСУ, полягає в поширенні його значення на індивідів, що діють не тільки у сфері публічного управління (яку зазвичай співвідносять з виконавчою владою), а й у, як вже зазначалось, політико-правовому (і в першу чергу законодавчому) полі, а також у сфері правосуддя. Таким чином, якщо раніше теоретики розуміли під цим поняттям здебільшого персонал виконавчої влади, то зараз коло охоплених ним принципово розширилось і охоплює весь особовий склад «публічного функціоналу» держави, власне всіх тих, хто реалізує її функції. Цей важливий висновок має значення як для можливих питань визначення компетенції адміністративного судочинства, так і для точного уявлення про коло осіб, ним охоплене. Він є зручним і для статистичного аналізу, у свою чергу дозволяючи свій подальший поділ і в розрізі персоналу кожної з гілок влади, і з огляду на інші свої більш «технічні» характеристики – зокрема, «компетенційного» спрямування. Наприклад, цей аналіз може стосуватись професійно-кваліфікаційних вимог службовців. З практичного погляду очевидно, що вимоги, принаймні на початку кар'єри, до прокурорів з одного боку та суддів з другого не мають істотно відрізнятись. Їх, зокрема, можна визначати, орієнтуючись на освітній рівень і успішність при присвоєнні кваліфікації юриста. З міркувань зручності може бути доцільним групування подібних ознак / посад тощо. Підхід цього роду може бути слушним щодо певних типів посад, наприклад, міністерства юстиції чи внутрішніх справ, органів безпеки тощо. Це ж стосується, відповідно, й інших професій і сфер публічної служби, в тому числі й різних гілок влади.

Безпосереднє запровадження в практичний обіг поняття публічної служби зовсім не призвело до виключення з обігу вже вкорінених термінів державна служба і служба в органах місцевого самоврядування. Попри їх більш вузький характер, ці сегменти зберігають і свої назви, і сутність, якою були наповнені раніше. Зокрема в Законі України «Про державну службу» в редакції 1993 року

зайняття посади в державному органі або в апараті державного органу виступало ключовим критерієм відмежування державної служби від інших видів діяльності. В його новій редакції, ухваленій 2016 року, поняття посади винесене «за дужки» безпосереднього змісту поняття державної служби. Натомість нова редакція передбачає окрему дефініцію поняття державного службовця, яка поєднує інститут державної служби з критичним за своєю важливістю поняттям посади, таким чином розширивши використаний понятійний апарат і запровадивши в ньому широке коло нових ознак. Вплив цих змін на практиці правозастосування щодо відповідних відносин досі помітно не позначився. Характерно, що цей закон поняттям публічна служба досі не оперує. Проте, як крок у напрямку оновлення його змісту можна сприймати появу в тексті ряду термінів, що містять епітет «публічний»: публічна державна служба, публічні закупівлі, публічні інтереси, публічна інформація, публічне управління та адміністрування, публічне право, публічне складення присяги, публічний звіт, публічні ресурси, які можуть відігравати допоміжну роль у разі появи потреби тлумачення.

Слід звернути увагу на той очевидний і дуже важливий факт, що держава Україна з переважною більшістю своїх інституцій, в тому числі й публічною службою, перебуває з часу здобуття незалежності у постійному розвитку. Динаміка перетворень, за невеликими (хоча й досить болючими) винятками, демонструє в публічній сфері істотний ріст обсягу доступних свобод – і стосовно особистісного виміру, і економічного характеру, і навіть певного прогресу в соціальному вимірі. Як засвідчує історичний екскурс, якщо ще трохи більше за 30 років тому, напередодні відновлення незалежності України, її державний апарат діяв повністю в парадигмі хай пізнього, але радянського, тобто «комуністичного» суспільства, а ще за 20 років до того містив навіть деякі елементи «кріпацтва» (мається на увазі «безпаспортність» українського селянства. З цього приводу див., зокрема, Постанову Ради міністрів СРСР від 28 серпня 1974 року № 677 «Про затвердження положення про паспортну систему в СРСР», яка зобов'язувала громадян з повноліттям отримати, а органи влади видати паспорти, ч тим самим звільнила від загрози перебування без паспорта за межами місця проживання, що становило адміністративне правопорушення. (Постанова, 1974), то на початок третьої декади 21 століття ситуація в цій сфері істотно змінилась. Вже перші роки державної життєдіяльності, попри тяжкі удари економічного характеру, які завдавала і безпосередньо тодішня «радянська економіка» з російською централізацією, плановістю, бюрократизмом і браком ресурсів, і позиція так званого «союзного центру», засвідчили істотний, нехай і недостатній в порівнянні з прогресом деяких сусідніх країн, розвиток всіх інституцій, в тому числі й зародків публічної служби. Відтак завдання й функції цього інституту мають у разі сумніву сприйматись динамічно, з орієнтацією, де це дозволяє принцип законності, «de lege ferenda» (*лат.:* на майбутні норми).

Список використаних джерел:

1. Зібрання рішень Федерального конституційного суду Німеччини (BVerfGE). Bundesverfassungsgericht, T. 7. 155 (162) c.

2. Rafael Wagner. Schwertträger und Gotteskrieger Untersuchungen zur frühmittelalterlichen Kriegergesellschaft Alemanniens. Chronos Verlag, Zürich, 2019. c. 16, 84.

3. Entstehung und Entwicklung des Beamtenrechts in Deutschland. URL: https://www.beamten-magazin.de/entstehung_und_entwicklung_beamtenrecht_beamten_magazin. (beamten-magazin.de, 2021) Переглянуто 28 серпня 2021 року.

4. I. Woloch, The New Regime. Transformations of the French Civic Order, 1789–1820s, New York and London, 1994.

5. Edgar Wojta. Zäsuren in der Entwicklung des Dienstrechts des österreichischen öffentlichen Dienstes in der II. Republik am Beispiel der Gebietskörperschaft Bund. 2012. URL: http://othes.univie.ac.at/18097/1/2012-01-26_8913819.pdf. (дата звернення 28.08.2021 р.).

6. Чиновничество в Российской империи, Див. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Чиновничество_в_Российской_империи (дата звернення 28.08.2021 р.).

7. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. С. 9.

8. Порівн.: щодо пролетаріату. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Робітництво#1917–1971,%20і%20щодо%20«класової%20свідомості»:%20URL:%20https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_та_класова_свідомість

9. Robert Conquest. The Harvest of Sorrow: Soviet Collectivization and the Terror-Famine. Oxford university press. New York, 1986.

10. Попов Г.Х. Блеск и нищета Административной Системы. Москва : ПИК, 1990.

11. Краткий политический словарь. Москва. 1971.

12. Михаил Восленский. Номенклатура. Господствующий класс Советского Союза. Overseas Publications Interchange Ltd. London. 1990.

13. Окрема думка судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі «про щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/nb04d710-16#Text останнє звертання 17.10.2021.

14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Регламенту Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Положення про Рахункову палату Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Положення про порядок управління майном, що належить Автономній Республіці Крим або передане в її управління, затверджених відповідними постановами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, та Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим «Про заходи щодо посилення кадрової роботи в Автономній Республіці Крим» (справа про правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим), м. Київ, 27 лютого 2001 року. Справа N 1-20/2001, № 1-рп/2001.

15. Див., зокрема, Указ Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153/2008 «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України»; Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.11.2016 № 1235 «Про затвердження Порядку підготовки та видання наказів щодо проходження служби в поліції»; Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30.01.2017 № 73 «Про затвердження Інструкції з організації обліку особового складу Національної гвардії України».

16. Див., напр., висновок Київського апеляційного адміністративного суду у справі № 22-а-35808/08, який міститься в мотивувальній частині постанови суду: «колегія суддів приходить до висновку, що питання діяльність депутатів місцевих рад є нічим іншим як проходженням публічної служби, а тому дані спори підсудні адміністративним

судам» (орфографія оригіналу збережена). Джерело URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/4189842 (дата звернення 12.09.2021 р.).

17. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2005, № 35-36, № 37, ст. 446 з наступними змінами й доповненнями (КАСУ, 2005). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text

18. Справа № 373/1994/17, постанова від 11 березня 2019 року. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/80364382 (дата останнього доступу 13.09.2021 р.).

19. Постанова Ради міністрів СРСР від 28 серпня 1974 року № 677 «Про затвердження положення про паспортну систему в СРСР». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0677400-74#Text.

20. Постанова Верховного Суду України від 09 жовтня 2021 / 1 року. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/100228332

21. Постанова Верховного Суду України від 30 червня 2021 року. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97976966

22. Постанова Ради міністрів СРСР від 28 серпня 1974 року № 677 «Про затвердження положення про паспортну систему в СРСР». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0677400-74#Text

References:

1. Zibrannia rishen Federalnoho konstytutsiinoho sudu Nimechchyny (BVerfGE) [Collection of decisions of the Federal Constitutional Court of Germany (BVerfGE)]. Bundesverfassungsgericht, vol. 7, pp. 155 (162).

2. Rafael Wagner (2019) Schwertträger und Gotteskrieger Untersuchungen zur frühmittelalterlichen Kriegergesellschaft Alemanniens. Chronos Verlag, Zürich, pp. 16, 84.

3. Entstehung und Entwicklung des Beamtenrechts in Deutschland. URL: https://www.beamten-magazin.de/entstehung_und_entwicklung_beamtenrecht_beamten_magazin (beamten-magazin.de, 2021)

4. I. Woloch (1994) The New Regime. Transformations of the French Civic Order, 1789-1820s. New York and London.

5. Edgar Wojta (2012) Zäsuren in der Entwicklung des Dienstrechts des österreichischen öffentlichen Dienstes in der II. Republik am Beispiel der Gebietskörperschaft Bund. URL: http://othes.univie.ac.at/18097/1/2012-01-26_8913819.pdf

6. Chinovnichestvo v Rossijskoj imperii [Bureaucracy in the Russian Empire]. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Чиновничество_в_Российской_империи

7. Malynovskyi V. Ya. (2018) Publichna sluzhba v Ukraini: pidruchnyk [Public Service in Ukraine: A Textbook]. Kyiv : Vydavnychyi dim “Kondor”.

8. Porivn.: shchodo proletariatu: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Робітництво#1917–1971,%20і%20щодо%20“класової%20свідомості”:%20URL:%20https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_та_класова_свідомість

9. Robert Conquest (1986) The Harvest of Sorrow: Soviet Collectivization and the Terror-Famine. Oxford university press. New York.

10. Popov G. H. (1990) Blesk i nisheta Administrativnoj Sistemy [The brilliance and poverty of the administrative system]. Moscow : PIK.

11. Kratkij politicheskij slovar [Brief political dictionary] (1971). Moscow.

12. Mihail Voslenskij (1990) Nomenklatura. Gospodstvuyushij klass Sovetskogo Soyuza [Nomenclature. The dominant class of the Soviet Union]. Overseas Publications Interchange Ltd. London.

13. Okrema dumka suddi Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Slidenka I.D. stosovno Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi “pro shchomisiachne dovichne hroshove utrymannia

suddiv u vidstavtsi" [Separate opinion of the judge of the Constitutional Court of Ukraine Slidenko I.D. concerning the Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case "On the monthly lifetime allowance of retired judges"]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/nb04d710-16#Text

14. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Prezydenta Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen Rehlamentu Verkhovnoi Rady Avtonomnoi Respubliky Krym, Polozhennia pro Rakhunkovu palatu Verkhovnoi Rady Avtonomnoi Respubliky Krym, Polozhennia pro poriadok upravlinnia mainom, shcho nalezhyt Avtonomnii Respublitsi Krym abo peredane v yii upravlinnia, zatverdzhenykh vidpovidnymy postanovamy Verkhovnoi Rady Avtonomnoi Respubliky Krym, ta Postanovy Verkhovnoi Rady Avtonomnoi Respubliky Krym "Pro zakhody shchodo posylennia kadrovoi roboty v Avtonomnii Respublitsi Krym" (sprava pro pravovi akty Verkhovnoi Rady Avtonomnoi Respubliky Krym) [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of the President of Ukraine on the constitutionality of the provisions of the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, the Regulations on the Accounting Chamber of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea. Its management, approved by the relevant resolutions of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, and the Resolution of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea "On measures to strengthen personnel work in the Autonomous Republic of Crimea" (Case on legal acts of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea)]. Kyiv, 27 liutoho 2001 roku. Sprava N 1-20/2001, № 1-rp/2001.

15. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 10 hrudnia 2008 roku № 1153/2008 "Pro Polozhennia pro prokhodzhennia hromadianamy Ukrainy viiskovoi sluzhby u Zbroinykh Sylakh Ukrainy"; Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 23.11.2016 № 1235 "Pro zatverdzhennia Poriadku pidhotovky ta vydannia nakaziv shchodo prokhodzhennia sluzhby v politsii"; Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 30.01.2017 № 73 "Pro zatverdzhennia Instruktsii z orhanizatsii obliku osobovoho skladu Natsionalnoi hvardii Ukrainy" [Decree of the President of Ukraine of December 10, 2008 № 1153/2008 "On the Regulations on military service of citizens of Ukraine in the Armed Forces of Ukraine"; Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 23.11.2016 № 1235 "On approval of the Procedure for preparation and issuance of orders for service in the police"; Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 30.01.2017 № 73 "On approval of the Instruction on the organization of accounting of personnel of the National Guard of Ukraine"].

16. Vysnovok Kyivskoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu u spravi № 22-a-35808/08, yakyi mistytsia v motyvuvalnii chastyni postanovy sudu: "kolehiia suddiv prykhodyt do vysnovku, shcho pytannia diialnist deputativ mistsevykh rad ye nichym inshym yak prokhodzhenniam publichnoi sluzhby, a tomu dani spory pidsudni administratyvnym sudam" (orfohrafiia oryhinalu zberezhena) [The conclusion of the Kyiv Administrative Court of Appeal in case № 22-a-35808/08, which is contained in the motivating part of the court ruling: "the panel of judges concludes that the issue of local council deputies is nothing more than public service, and therefore these disputes administrative courts "(spelling of the original is preserved)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/4189842

17. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2005, № 35-36, № 37, st.446 z nastupnymy zminamy y dopovnenniamy (KASU, 2005) [Code of Administrative Procedure of Ukraine. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, 2005, № 35-36, № 37, p.446 with the following changes and additions (CASU, 2005)]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text

18. Sprava № 373/1994/17, postanova vid 11 bereznia 2019 roku [Case № 373/1994/17, decision of 11 March 2019]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/80364382

19. Postanova Rady ministriv SRSR vid 28 serpnia 1974 roku № 677 “Pro zatverdzhennia polozhennia pro pasportnu systemu v SRSR” [Resolution of the Council of Ministers of the USSR of August 28, 1974 № 677 “On approval of the regulations on the passport system in the USSR”]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0677400-74#Text

20. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 09 zhovtnia 2021 / 1 roku [Resolution of the Supreme Court of Ukraine of October 9, 2021/1]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/100228332

21. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 30 chervnia 2021 roku [Resolution of the Supreme Court of Ukraine of June 30, 2021]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97976966

22. Postanova Rady ministriv SRSR vid 28 serpnia 1974 roku № 677 “Pro zatverdzhennia polozhennia pro pasportnu systemu v SRSR” [Resolution of the Council of Ministers of the USSR of August 28, 1974 № 677 “On approval of the regulations on the passport system in the USSR”]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0677400-74#Text

PUBLIC SERVICE AND ITS LEGAL DEFINITION

Roman Kornuta,
Master of Public Administration, Diplom-Verwaltungswirt
Kor1974@ukr.net

Purpose. *Article looks for the terminological unification provided with the legal notion of the public service and methodological opportunities opened for the development of the quality of its personnel*

Methods. *The article deals with the rarely used but deeply rooted in the continental systems notion of public service in its sense as an element of the legal technique by the use of a set of philosophical, general and special research methods. This notion has a history of development, which is outlined with regard to Ukraine and in some general features, coming down to the most damaging and in several instances still halting further development rules and institutions. The text deals with constitutional provisions and perspectives of public service. Some damaging discrepancies are revealed in this regard and proposals as to the improvement are provided.*

Results. *As some terminology is inherited from previous legal regimes, it makes the case for urgent overhaul. Further the text summarizes in many points different kinds of jobs and professions, united under the task of responding to public needs and satisfying public demands, as it is expected from a modern state.*

Constitution has provided some guidance, but set divergent and partially contradicting goals. Article states, that the public service has to be armed with technics, eligibilities and other means reassuring the modern state acts adequately and timely in their settling.

Current legal definition of public service appeared in the Ukrainian law with the Codes of administrative judiciary in 2005. With the time gone it wasn’t especially intensively used, though the personnel of the public agencies constantly needs attention in many respect. Providing some examples of solutions to the problems of public service the article states that terminological unification ahead of competitiveness and improvements in the approaches to the qualifications of public servants will provide for the needed move in the direction of rule of law.

Conclusions. *As a result of the analysis, the author aims to form the awareness that the legal notion of the public service opens the opportunity to value internal relations between the seemingly far settled different jobs in public service and facilitate new opportunity to higher qualification of the public service personnel.*

Key words: public service, legal technique, professions in public service, public agencies.

УДК 342.9
DOI https://doi.org/10.17721/2227-796X.2021.3.02

МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Дана стаття присвячена визначенню сутності механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування. Водночас, стадія формування державної політики має розглядається окремо від стадії реалізації, оскільки вона має свої особливості.

***Метою дослідження** є визначення сутності механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування, його елементів та надання авторського визначення цього поняття.*

***Методологія дослідження.** Для досягнення поставленої мети були застосовані загальнонаукові методи дослідження (діалектичного, аналізу, синтезу та структурно-функціонального), а також спеціальні методи (логічні, юридичні, порівняльно-правові).*

***Результати дослідження.** В ході дослідження були виділені об'єктивні та суб'єктивні фактори впливу на формування механізму забезпечення державної політики іноземного інвестування. До об'єктивних факторів, що впливають на формування державної політики іноземного інвестування запропоновано віднести: економічну природу інвестиційних відносин; географічні та культурні особливості України. До суб'єктивних факторів було віднесено: глобалізацію та діяльність міжнародних фінансово-кредитних інституцій; діяльність політичних сил; активність інститутів громадянського суспільства. Суб'єктивні фактори залежно від сфери формування були поділені на зовнішні (перший з названих) і внутрішні (два останніх). Встановлено, що державна політика іноземного інвестування має такі особливі риси як: одночасно має засновуватись на чинному законодавстві і враховувати закони економіки; своєю метою має встановлення, забезпечення та підтримання сприятливого інвестиційного клімату, зокрема, і зростання національної економіки, загалом; враховувати міжнародно-правові, публічно-правові та приватно-правові складові інвестиційних відносин.*

***Висновки.** Вивчаючи існуючі погляди науковців на сутність та елементи механізму формування державної політики іноземного інвестування у різних сферах функціонування держави, було виокремлено такі складові механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування, які можуть бути об'єднані в блоки: суб'єктний, об'єктний, методологічний, функціональний. Виходячи із ознак державної політики іноземного інвестування та особливості складових механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування, було сформульовано авторське визначення механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики у даній сфері.*

Ключові слова: державна політика, державна політика іноземного інвестування, механізм формування та забезпечення.

Галина Пузанова,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
цивільного
та трудового права
Навчально-наукового
морського гуманітарного
інституту
Одеського національного
морського університету
orcid.org/0000-0003-4544-5604
puzanovagalyna@gmail.com

1. Вступ

У створенні умов для подальшого розвитку і зростанні національної економіки та забезпечення її конкурентоспроможності у світовому економічному середовищі, важливу роль відіграють інвестиції та іноземні інвестиції. Інтенсифікація іноземного інвестування залежить від ефективності інвестиційної політики держави, стану виробництва, рівня технічного забезпечення підприємств, можливості структурної перебудови економіки України, впровадження інноваційного розвитку, вирішення соціальних та екологічних проблем. В сучасних, кризових умовах для економіки України, інтенсифікація іноземного інвестування стає надзвичайно важливим напрямком державної політики, що спрямована на покращення інвестиційного клімату країни. На інвестиційний клімат насамперед впливає державна інвестиційна політика та її такий напрям, як державна політика іноземного інвестування (далі – ДПІІ), яка пов'язана з системою адміністративно-правових впливів, які втілюються в механізмі забезпечення формування такої політики. Правильно сформований механізм державної політики є основою для прогнозованого та ефективного результату. Ситуація в інвестиційній сфері України є досить проблемною і вимагає до себе підвищеної уваги як із боку законодавчих та виконавчих органів, так і з боку науковців. На сьогоднішній день залишається недостатньо дослідженими питання адміністративно-правового забезпечення саме формування державної політики в інвестиційної сфері та такого її самостійного напряму, як ДПІІ, що і вимагає окремого теоретичного вивчення.

Стан дослідження проблеми. Дослідження державної політики здійснювали В.І. Андріяш (Андріяш,2013), Л.В. Гонюкова, В.М. Козакова (Гонюкова, Козакова, Ребкало, 2018), О.В. Лаврук (Лаврук, 2018), в тому числі у різних сферах державного життя О.С. Васильєв (Васильєв, 2014), В.І. Волошин (Волошин, 2018), Д.О. Кошиков (Кошиков, 2020). Зокрема Н.В. Дацій (Дацій, 2010) та Ю.М. Жорнокуй (Жорнокуй, 2011) досліджували ознаки та сутність інвестиційної політики.

Теоретично-правові дослідження адміністративно-правового механізму в різних сферах здійснювали такі

вчені як С.І. Лекарь (Лекарь, 2013), А.Й. Присяжнюк (Присяжнюк, 2011). Механізм забезпечення регулювання відносин у різних сферах досліджували А.Ю. Ковальчук (Ковальчук, 2018), М.А. Микитюк (Микитюк, 2016), Ю.Ю. Швець (Швець, 2020).

Метою дослідження є визначення сутності механізму адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ, його елементів та надання авторського визначення цього поняття. Досягнення вказаної мети вбачається через вирішення наступних *завдань*: дослідити ознаки та загальну характеристику державної політики та ДПІІ; дослідити фактори впливу на формування механізму забезпечення ДПІІ; вивчити існуючі погляди на ознаки та складові механізму формування державної політики у різних сферах; визначити особливості механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики саме у сфері іноземного інвестування.

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої мети були застосовані загальнонаукові методи дослідження (діалектичного, аналізу, синтезу та структурно-функціонального), а також спеціальні методи (логічні, юридичні, порівняльно-правові). Використання діалектичного метода дозволило проаналізувати різні наукові підходи до розумінні понять «державна політика», «державна політика іноземного інвестування», «механізм адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування». Структурно-функціональний метод заснований на аналізі наукових концепцій механізму забезпечення державної політики застосовувався для виявлення його особливостей в інвестиційній сфері. Аналітичний метод використовувався для визначення особливостей стадії формування державної політики в сфері іноземного інвестування. Порівняльно-правовий метод став основою дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання діяльності відповідних суб'єктів, які здійснюють формування ДПІІ.

2. Поняття механізму формування державної політики іноземного інвестування

Перш ніж розпочати розгляд теми нашої розвідки по суті необхідно зробити деякі методологічні застереження. Державна політика іноземного інвестування має деякі особливості, що дозволяє відокремити її в окремий напрям державної політики. Це пов'язане з особливим статусом іноземного інвестора як суб'єкта інвестиційних правовідносин, форм і видів іноземних інвестицій, особливостями правового регулювання іноземного інвестування тощо. Зазвичай, досліджуючи державну політику, науковці говорять одночасно і про формування, і про її реалізацію. Але на нашу думку, формування державної політики є окремою стадією діяльності держави, яка має вплив на зміст самої політики, на способи її реалізації, на засоби її забезпечення, і врешті решт на результати її впровадження.

В юридичній літературі доволі часто використовують поняття механізму правового регулювання відносин, слідуючи класичним традиціям радянського

та пострадянського науково-правового дослідження, але механізму забезпечення (так само адміністративно-правового забезпечення) формування ДПІІ не приділяється належної уваги. Для дослідження механізму адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ, пропонуємо розглянути загальну характеристику та ознаки понять «державна політика», «державна політика іноземного інвестування», «механізм забезпечення формування державної політики іноземного інвестування», «механізм адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування», що дасть нам можливість визначитись із особливостями та ознаками механізму адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ.

Визначення поняття «державна політика» надавалось науковцями соціологами, політологами, представниками науки державного управління в різних аспектах і як вид соціальної активності, і як діяльність держави, і як сфера такої діяльності (Андріяш, 2013; Гонюкова, Козаков, Ребкало, 2018; Лаврук, 2018; Васильєв, 2014; Волошин, 2018; Кошиков, 2020). Розмаїття визначення даного поняття свідчить про відсутність єдності в поглядах на дане явище. Але надаючи визначення науковці все ж таки сходяться у деяких ознаках, повторюючи їх не залежно від точки зору, яку висловлює той чи інший автор. В результаті аналізу визначень поняття «державна політика» виділяються такі основні ознаки: 1) наявність спеціальних обов'язкових суб'єктів – органів державної влади, органів місцевого самоврядування та консультативних учасників – добровільні об'єднання громадян та інші представники громадськості; 2) об'єктивується як у формі діяльності, так і бездіяльності; 3) її метою є впорядкування певних відносин для становлення та розвитку певних сфер життєдіяльності держави, а також для захисту інтересів держави; 4) засновується на прийнятті спеціальних нормативних актів, що спрямовані на постановку та розв'язання економічних та інших проблем.

Виходячи із аналізу ознак, для даного дослідження *державна політика буде* розумітись як закріплена в положеннях діючого законодавства система правових та управлінських заходів, які формуються та реалізуються державними та консультативними суб'єктами з вирішення суспільних проблем, досягнення та реалізації загальновизнаних цілей розвитку суспільства або окремих сфер.

Залежно від того, в розвитку яких галузей життєдіяльності зацікавлена держава, відповідно до цього розробляється і політика розвитку певного напрямку. Можна говорити, що всі держави завжди були зацікавлені у розбудові сильної економіки та окремих її сфер. Для створення ефективної і сильної економіки ставиться питання про залучення як найбільшого обсягу інвестицій, а також іноземних інвестицій. Тому розробка ДПІІ є чи не найбільш пріоритетним завданням для законодавця і виконавчих органів.

Розглядаючи політику держави в будь якій сфері науковці перш за все говорять про необхідність визначення її цілі (Малько, 2012). Основною метою ДПІІ, є забезпечення умов стабільного та довгострокового зростання як держави

в цілому, так і її економіки, що забезпечує формування сприятливого інвестиційного середовища (Жорнокуй, 2011). Саме вірне та чітке визначення цілей ДПІІ при її формуванні вимагає об'єктивної оцінки політичного та економічного становища в державі, вірного обрання методів та заходів, що в подальшому дасть можливість сподіватись на дієвість та ефективність такої політики.

Використовуючи ознаки державної політики наведені нами вище та аналізуючи особливості іноземного інвестування можна говорити, що ДПІІ матиме декілька особливих рис, які і будуть її відрізняти від усіх інших видів. По-перше, одночасно має засновуватись на чинному законодавстві, враховувати норми міжнародного права та міжнародну економічну політику. По-друге, метою має встановлення, забезпечення та підтримання сприятливого інвестиційного клімату, зокрема, і зростання національної економіки, загалом. По-третє, враховувати міжнародні-правові, публічно-правові та приватно-правові складові інвестиційних відносин.

3. Фактори впливу на формування державної політики іноземного інвестування

Під час життєдіяльності держави як на саму державу, так і на формування її політики в будь якій сфері діє ціла низка факторів. Під факторами на сучасному етапі розуміються ті рушійні сили, які впливають на досліджуване явище чи інститут (Бусел, 2005). Враховуючи даний підхід, під факторами, що впливають на формування ДПІІ, ми будемо вважати будь-які чинники, що спонукають державу до встановлення норм права, що регулюють формування відповідних відносин (Старинський, 2015). Для чіткого уявлення та наукової об'єктивності необхідно вказати на ті *фактори*, які, на нашу думку, впливають на формування державної політики саме в інвестиційній сфері.

Відразу необхідно вказати, що всі фактори є неоднорідними за своєю сутністю і джерелом виникнення. Залежно від цього, із певною долею умовності, можна розділити фактори на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних факторів впливу на формування ДПІІ можна віднести: 1) економічну складову природи інвестиційних відносин; 2) географічні та геополітичні особливості України. До суб'єктивних факторів, які в свою чергу також можна поділити на внутрішні та зовнішні, відносяться: 1) глобалізація та діяльність міжнародних фінансово-кредитних інституцій (зовнішній); 2) діяльність політичних сил (внутрішні); 3) активність інститутів громадянського суспільства.

Коротко об'єктивні фактори впливу на ДПІІ можна охарактеризувати таким чином. Першим основним об'єктивним фактором впливу на ДПІІ є економічна сутність інвестиційних відносин, яка відбиває особливості економічного середовища. Вплив економічного середовища на державну політику є неперсоніфікованим та обумовлений дією об'єктивних ринкових законів, а відтак є довгостроковим і практично не підлягає врегулюванню, а як наслідок має просто бути врахований в процесі розробки державної інвестиційної політики. Так само частиною чи іншим аспектом економічного середовища як фактора

є економічна нестабільність пов'язана із чергуванням фінансових криз, зі сплесками цін і великих підприємницьких ризиків, відсутністю стійких гарантій власності та реальними умовами, у яких перебуває значна частина бізнесу після застосування «антиковідних» заходів.

Другим об'єктивним фактором, який впливає на формування державної політики взагалі та інвестиційної зокрема, є географічне положення України та культурні особливості. Географічне розташування України є одночасно і позитивом, і проблемою. Позитив проявляється в тому, що Україна має вихід до моря і кордони із економічно розвинутими Європейськими країнами. Одночасно останнє і є проблемою, оскільки центральноєвропейські країни в конкурентній боротьбі перешкоджають надходженню в Україну іноземних інвестицій. Та навіть більше, входячи і територіально, і організаційно до Європейського Союзу, мають переваги в географічному і геополітичному аспектах (Слюсарчук, 2015). Так само проблемним для інвестиційної політики є близькість недружніх тоталітарних держав та наявність на території України активного збройного конфлікту з однією із них.

Суб'єктивні фактори впливу мають різне походження відносно до держави. Так одним із основних впливових факторів є фактор глобалізації. Остання, будучи загальносвітовим явищем, здійснює опосередкований вплив на всю економічну сферу держави. Під її впливом держава відкриває свою економіку для входження іноземних інвесторів, які, захищаючи свої вкладення, заводять свої інвестиції на внутрішній ринок країни під егідою міжнародних фінансово-кредитних інституцій. При цьому держави надають на своїй території спеціальні статуси як міжнародним інвесторам, так і міжнародним фінансово-кредитним інституціям. Такі статуси є підставою для застосування ними своїх внутрішніх статутних актів і здійснюють «…певний диктат в аспекті розвитку економіки (Старинський, 2015)».

Діяльність міжнародних-фінансових організацій сама по собі також має вплив на державну політику в сфері інвестицій, оскільки такі організації через застосування «м'якого» права вимагають від уповноважених державою органів враховувати загальний вектор впроваджувальних ними економічних заходів і впливів, що не завжди відповідає національним інтересам України. Це пов'язується і наступним фактором впливу на формування державної політики.

Діяльність органів публічної влади великою мірою залежить від політичної стабільності в країні, та зокрема від політичної волі та здатності окремих лідерів та партій в цілому, які будучи при владі, можуть впливати на проведення структурної, бюджетної, грошово-кредитної, валютної політики, інвестиційної політики. Проведення свого бачення правового регулювання в законодавчих органах в подальшому виливається у встановленні своєрідних вимог щодо реєстрації, ліцензування, оподаткування, сертифікації господарської та інвестиційної діяльності. Але при всій непередбачуваності даних впливів до них також додається те, що політичні правонаступники не зобов'язуються продовжувати

попередньо заданий курс і, як правило, швидко та досить радикально змінюють правове регулювання інвестиційних відносин. Така нестабільність відлякує гіпотетичних інвесторів.

Ще одним із факторів впливу на формування державної політики є активність інститутів громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства відіграють важливу роль у формуванні державної політики різних сфер з метою відстоювання своїх легітимних інтересів у процесі укріплення основ громадянського суспільства в Україні (Жорнокуй, 2011). Таке відстоювання здійснюється в процесі взаємодії громадських об'єднань з органами місцевого самоврядування та органами державної влади. Така взаємодія включає можливість формування державної політики, зокрема, шляхом проведення консультацій стосовно важливих питань державного і суспільного життя, розроблення відповідних проектів нормативно-правових актів, утворення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів при органах державної влади, органах місцевого самоврядування (Міністерство юстиції України (2012); Мошинський (2013).

4. Механізм забезпечення формування державної політики іноземного інвестування

Питання державної політики, в тому числі в сфері іноземного інвестування, є невідривним від питання її механізму формування та забезпечення такого формування.

Єдиного поняття механізму, а тим паче механізму формування ДПІІ на сьогоднішній день не склалось. Навколо даного терміну вирує дискусія, під час якої науковці, використовуючи класичні визначення механізму правового регулювання (Алєксєєв, 2001), механізму державного управління (Авер'янов, 1998; Цвєтков, 1996), конструюють визначення понять механізму державної політики в різних сферах. Нашою метою не є висвітлення варіативної різниці названих понять, тому скористаємося результатом їх аналізу і виведемо риси, які найчастіше називаються авторами при їх визначенні і характеристиці, також скористаємось найбільш прийнятним для цілей нашого дослідження визначенням поняття «механізм». Так під механізмом для даного дослідження ми розумітимемо «…певний набір взаємоузгоджених відносин, методів, засобів, які забезпечують належне функціонування системи або системного утворення, що органічно поєднує в собі різні складові елементи» (Авер'янов, 1999). Виходячи із наведеного визначення механізму та враховуючи інші дослідження фахової літератури із даної тематики, вимальовується декілька основних рис механізму формування ДПІІ. Такими є: 1) відносини, що складаються під час формування ДПІІ; 2) суб'єкти формування ДПІІ; 3) належне функціонування формуючої системи; 4) методи та засоби забезпечення належного функціонування.

Наповнюючи дані риси галузевим змістом, необхідно зазначити, що мова йде про адміністративно-правові відносини інвестиційної сфери, які необхідно організувати, сформувати і врегулювати певним чином. Дані відносини є надто

важливим для економіки країни, тому основну організовуючу, регулюючу, контролюючу роль відіграють державні органи та інші публічні органи влади. Належне та своєчасне формування державної політики забезпечується правовими та організаційними методами. Засобами забезпечення функціонування є правові норми та інші правові засоби впливу.

Механізм забезпечення формування ДПІІ має такі складові, які можна представити в декількох блоках: 1) суб'єктний – система державних органів влади; 2) об'єктний – відносини певної сфери, які виникають в процесі формування політики держави; 3) функціональний (діяльнісний) – заходи передуючі формуванню, політики; заходи формування як такі; забезпечувальні заходи впливу щодо формування; заходи, способи легалізації (введення в дію) державної політики; 4) методологічний – правові та організаційні методи та засоби впливу на об'єкт. В подальшому, для викладу матеріалу ми будемо використовувати зазначену блокову структуру.

В ракурсі нашого дослідження ми маємо досліджувати правову площину формування ДПІІ саме адміністративно-правовими засобами та методами. Виходячи із такого ракурсу необхідно визначитись, в чому ж саме сутність адміністративно-правового забезпечення. Сучасні вітчизняні та зарубіжні науковці, які досліджували механізм адміністративно-правового забезпечення державної політики взагалі та в економічній сфері, сприймають його по-різному. Б.А. Кормич (Кормич, 2003), В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко (Колпаков, Кузьменко, 2003) розглядають його як державно-правовий механізм. О.М. Бандурка (Бандурка, 2011), С.І. Лєкарь (Лекарь, 2013), А.Ю. Ковальчук (Ковальчук, 2018), сприймають його як структурний елемент державно-правового механізму в частині реалізації управлінської функції держави і роблять акцент на функціональній, організаційній та управлінській складовій. Інші автори більше звертають увагу на правовий аспект і ототожнюють його із механізмом правового регулювання вказуючи на відповідні ознаки, структуру і елементи І.П. Голосніченко (ГОлосниченко, 1998), А.Й. Присяжнюк (Присяжнюк, 2011).

Кожен із зазначених авторів звертав увагу на те, що в механізмі адміністративно-правового забезпечення формування державної політики присутні всі ті ж чотири складові зазначені нами вище, але з уточненням щодо галузевого регулювання. Тобто адміністративно-правове забезпечення такого механізму здійснюють державні інституції в особі компетентних суб'єктів. Їх діяльність націлена на адміністративне управління та регулювання відносин відповідної сфери, причому таке регулювання здійснюється на основі субординації, координації та реординації із використанням адміністративно-правових засобів впливу та заохочення.

Якщо говорити конкретніше, то систему державних інституцій складають різні органи, які формують ДПІІ. В своєму складі вони є неоднорідними як за рівнями здійснюваних повноважень (центральні органи виконавчої влади, органи виконавчої влади на місцях), так і за представницькими завданнями

(державні органи влади, представники громадськості, органи місцевого самоврядування).

Об'єктом адміністративно-правового впливу в даному механізмі є відносини із формування ДПІІ. Тобто тут скоріше потрібно вести мову про процедурний аспект і визначення послідовності конкретних поведінкових актів, які в своїй сукупності призведуть до створення робочої групи, проведення моніторингу для вивчення проблемних питань та стану справ у конкретній сфері, вивчення та обробку пропозицій наданих науковою громадськістю та суб'єктами господарювання, організацію обговорення, легітимацію результатів тощо.

Діяльнісна складова має три основних стадії: передформування, формування, легітимація. Особливості функціонування суб'єктів втілюються в компетенції та відображаються в інших складових механізму адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ.

Методологічною складовою механізму адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ, представляє собою сукупність організаційно-управлінських та законодавчо-правових методів та засобів. Організаційно-управлінськими заходами є консультації із громадськістю, наукові експертизи, моніторинг громадської думки тощо. Говорячи про законодавчо-правові засоби, потрібно приділити увагу методам регулювання (імперативному, координаційному, реординаційному), а також адміністративно-правовим засобам – простим (позитивні зобов'язання, заборони, адміністративні норми) та комплексним (правові режими, адміністративні засоби впливу, адміністративні засоби заохочення). Відповідно до названих засобів здійснюються заходи із законотворчої та правозастосовної роботи, а саме: прийняття концептуально-прогностичних актів для формування державної політики; прийняття адміністративно-розпорядчих нормативних підзаконних актів для реалізації державної політики; прийняття індивідуальних адміністративних актів.

Враховуючи зазначені особливості адміністративно-правового регулювання, можна надати наступне визначення поняття «механізм адміністративно-правового забезпечення формування державної політики іноземного інвестування» – це сукупність адміністративно-правових методів та засобів забезпечення направлених на формування та легітимацію державної політики іноземного інвестування, що здійснюються державними органами влади за участю недержавних інституцій, з метою забезпечення росту іноземних інвестицій в економіку держави або окремих сфер, а також створення належних умов діяльності іноземних інвесторів, захисту їх прав та законних інтересів на території приймаючої держави.

5. Висновки

Механізм адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ складається із: суб'єктів, що здійснюють відповідну діяльність із формування державної політики; відносин із формування державної інвестиційної політики; адміністративно-правового регулювання; заходів та методів забезпечення

формування; цілей. Всі ці частини механізму знаходяться під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів розглянутих нами вище.

Кожна із складових механізму адміністративно-правового забезпечення формування державної політики набуває конкретніших рис при його прикладенні до інвестиційної сфери. Так, характеризуючи суб'єктну складову, необхідно говорити про залучення до формування державної інвестиційної політики не всі і не будь-які недержавні інституції. В даному процесі мають брати участь тільки ті представники економічної та правової науки, які є фахівцями в інвестиційній сфері. До процедури легітимації результатів формування ДПІІ залучаються суб'єкти законодавчої влади, а також органи виконавчої влади різних рівнів, так само і органи місцевого самоврядування.

Відносини із формування державної інвестиційної політики мають процедурний характер і вимагають проходження декількох стадії як то: збору та обробки статистичних даних за минулі періоди в інвестиційній сфері; вивчення політичних обставин в середині країни та на міжнародній арені; аналіз наданих матеріалів та підготовки прогнозних висновків; розробку переліку нормативно-правових та організаційних заходів направлених на обговорення та легітимацію проекту відповідного документу тощо.

Формування державної інвестиційної політики забезпечується адміністративно-правовим регулюванням у вигляді комплексу нормативно-правових актів законодавчого та підзаконного рівня. В них конкретизуються прості та комплексні засоби правового регулювання у вигляді адміністративно-правових заходів впливу чи заохочення. Оскільки інвестиційна сфера є скоріше полем для співробітництва із майбутніми іноземними інвесторами при цьому стоїть питання про створення найкращих умов для розміщення іноземних інвестицій. В даному випадку, адміністративно-правове регулювання інвестиційних відносин формується із сукупності заохочувальних заходів таких як пільги, спеціальні економічні режими тощо.

Причому правовими методами регулювання стають метод координації і реординації. Відображення цих правових методів віднаходить себе в правових нормах, в яких як правило, встановлюються права, позитивні зобов'язання, і, дуже рідко, заборони та обмеження для іноземних інвесторів. Такі адміністративно-правові заходи та методи обираються з огляду на мету формування ДПІІ. Остання в загальному вигляді може бути окреслена в такому вигляді: за для досягнення високого рівня ефективності державного управління в сфері інвестування, а також для створення і реалізації належних умов сприянню сталого розвитку інвестиційного клімату в Україні.

Враховуючи все вище зазначене, пропонуємо конструювати визначення поняття, виходячи із наведених вище позицій. Під механізмом адміністративно-правового забезпечення формування ДПІІ пропонуємо розуміти сукупність адміністративно-правових методів та засобів забезпечення направлених на формування та легітимацію державної політики іноземного інвестування,

що здійснюються державними органами влади за участю недержавних інституцій з метою забезпечення росту іноземних інвестицій в економіку держави або окремих сфер, а також для створення належних умов діяльності іноземних інвесторів, захисту їх прав та законних інтересів на території приймаючої держави.

Список використаних джерел:

1. Андріяш В.І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2013. № 9. С. 15–19.
2. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол.: Л.В. Гонюкова, В.М. Козаков, В.А. Ребкало та ін. ; за заг. ред. Л.В. Гонюкової, В.М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с.
3. Лаврук О.В. Сутність поняття державної політики. *Університетські наукові записки.* 2018. № 3-4. С. 254–263.
4. Васильєв О.С. Концептуалізація поняття «державна політика»: сучасне розуміння. *Державне будівництво.* 2014. № 1. http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7.
5. Волошин В.І. Державна політика забезпечення економічної безпеки держави в умовах гібридних загроз. *Бізнес Інформ.* 2018. № 9. С. 19–24.
6. Кошиков Д.О. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави : монографія / за заг. ред. О.І. Безпалової. Харків : Факт, 2020. 480. С. 35–51.
7. Даций Н.В. Інвестиційна політика як фактор гарантування економічної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* № 8. 2010. http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=162
8. Жорнокуй Ю.М. Інвестиційне право : підручник / Схід.-регіон. центр гуманітар.-освіт. ініціатив, 2011. 192 с.
9. Лекарь С. І. Місце адміністративно-правового механізму забезпечення економічної безпеки держави у системі державно-правового механізму. *Адміністративне право і процес.* 2013. № 1. С. 15–20.
10. Присяжнюк А. Й. Адміністративно-правовий механізм забезпечення економічної безпеки держави. *Форум права.* 2011. № 1. С. 808–813.
11. Ковальчук А.Ю. Адміністративно-правовий механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки України : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2018. 460 с.
12. Микитюк М.А. Адміністративно-правоі засади у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 204 с.
13. Швець Ю.Ю. Забезпечення права особи на охорону здоров'я в Україні: адміністративно-правовий вимір : монографія. Львів: Растр-7, 2020. 344 с.
14. Малько А.В. Теория правовой политики : монография. Москва : Юрлитинформ, 2012.328 с. С. 82–84.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : Перун, 2005. С. 235.
16. Старинський М.В. Проблеми та перспективи правового регулювання валютних відносин в Україні : монографія. Суми : Мрія, 2015. 344с. С. 261.
17. Слюсарчук О.П. Вплив держави на формування інвестиційного клімату України: стан та фактори. *Інвестиції: практика та досвід.* № 12. 2015. С. 72–76.
18. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти. *Міністерство юстиції України* : офіційний сайт. URL: https://minjust.gov.ua/ m/str_20126. 10.

19. Мошинський Р. Інститути громадянського суспільства в Україні: соціально-правова спрямованість політичних процесів та їх вплив на національну безпеку. *Вісник Національної академії державного управління.* 2013. № 2 (25). С. 184–192.

20. Алексєєв С.С. Восхождение к праву. М. : Норма, 2001. 752 с.

21. Державне управління: теорія і практика : монографія / за заг. ред. В.Б.Авер'янова ; кол. авт.: В.Б. Авер'янов, В.М. Шаповал, Н.Р. Нижник, С.Д. Дубенко та ін. Київ : Юрінком – Інтер, 1998. 431 с.

22. Цветков В.В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). Харків : Право, 1996. 344 с.

23. Авер'янов В.Б. Державне управління в Україні : навч. посіб. Київ : СРМИ, 1999. 265 с.

24. Кормич Б.А. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.07. О., 2003. 472 с.

25. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.

26. Бандурка О.М. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс : підручник. Х. : Золота миля, 2011. 584 с.

27. Голосніченко І.П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття) : посібник. Ірпінь, 1998. 108 с.

References:

1. Andriiash V.I. (2013). Derzhavna polityka: kontseptualni aspekty vyznachennia [Public policy: conceptual aspects of definition]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok,* no. 9. Pp. 15–19.

2. Honiukova L.V., Kozakov V.M., Rebkalo V.A. ta in. (2018) Doslidzhennia derzhavnykh polityk: metodolohiia, protsedury ta yevropeiski praktyky [Public policy research: methodology, procedures and European practices]. Kyiv: NADU. (in Ukrainian).

3. Lavruk O.V. (2018) Sutnist poniattia derzhavnoi polityky. [The essence of the concept of public policy]. *Universytetski naukovi zapysky*, no 3-4. Pp. 254–263.

4. Vasyliev O.S. (2014) Kontseptualizatsiia poniattia «derzhavna polityka»: suchasne rozuminnia [Conceptualization of the concept of "public policy": a modern understanding]. *Derzhavne budivnytstvo.* no 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7.

5. Voloshyn V.I. (2018) Derzhavna polityka zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy v umovakh hibrydnykh zahroz [State policy to ensure the economic security of the state in conditions of hybrid threats]. *Biznes Inform,* no 9. Pp. 19–24.

6. Koshykov D.O. (2020) Administratyvno-pravovi zasady realizatsii derzhavnoi polityky u sferi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy: monohrafiia [Administrative and legal principles of implementation of state policy in the field of economic security of the state]. Kharkiv : Fakt. (in Ukrainian).

7. Datsii N.V. (2010) Investytsiina polityka yak faktor harantuvannia ekonomichnoi bezpeky [Investment policy as a factor in ensuring economic security]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok.* no 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=162.

8. Zhornokui Yu.M. (2011) Investytsiine pravo. [Investment law]. Kharkiv : Skhid.-rehion. tsentr humanitar.-osvit. initsiatyv. (in Ukrainian).

9. Lekar S.I. (2013) Mistse administratyvno-pravovoho mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy u systemi derzhavno-pravovoho mekhanizmu [The place of the administrative-legal mechanism of ensuring the economic security of the state in the system of the state-legal mechanism]. *Administratyvne pravo i protses*, no 1. Pp. 15–20.

10. Prysiazhniuk A.Y. (2011) Administratyvno-pravovyi mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Administrative and legal mechanism for ensuring the economic security of the state]. *Forum prava,* no 1. Pp. 808–813.

11. Kovalchuk A.Yu. (2018) Administratyvno-pravovyi mekhanizm zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Administrative and legal mechanism for ensuring financial and economic security of Ukraine] (PhD Thesis), Kyiv : Mizhrehional'na akademiya upravlinnya personalom (in Ukrainian).

12. Mykytiuk M.A. (2016) Administratyvno-pravoi zasady u sferi zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu [Administrative and legal mechanism for ensuring the economic security of the state]. Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky (in Ukrainian).

13. Shvets Yu.Yu. (2020) Zabezpechennia prava osoby na okhoronu zdorovia v Ukraini: administratyvno-pravovyi vymir [Ensuring the right of a person to health care in Ukraine: administrative and legal dimension]. Lviv : Rastr-7. (in Ukrainian).

14. Mal'ko A.V. (2012). Teoryya pravovoy polytyky [Theory of Legal Policy]. Moscow: Yurlytynform (in Russian).

15. Busel V.T. (2005) Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin : Perun. (in Ukrainian).

16. Starynskyi M.V. (2015) Problemy ta perspektyvy pravovoho rehuliuvannia valiutnykh vidnosyn v Ukraini [Problems and prospects of legal regulation of currency relations in Ukraine]. Sumy : Mriia (in Ukrainian).

17. Sliusarchuk O.P. (2015) Vplyv derzhavy na formuvannia investytsiinoho klimatu Ukrainy: stan ta factory [The influence of the state on the formation of the investment climate in Ukraine: status and factors]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no 12. Pp. 72–76.

18. Instytuty hromadianskoho suspilstva ta instytut hromadskykh orhanizatsii v Ukraini: teoretyko-metodolohichni ta normoproektni aspekty. *Ministerstvo yustytsii Ukrainy* : ofitsiinyi sait. URL: https://minjust.gov.ua/ m/str_20126. 10 (in Ukrainian).

19. Moshynskyi R. (2013) Instytuty hromadianskoho suspilstva v Ukraini: sotsialno-pravova spriamovanist politychnykh protsesiv ta yikh vplyv na natsionalnu bezpeku [Civil society institutions in Ukraine: socio-legal orientation of political processes and their impact on national security]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia.* no 2. Pp. 184–192.

20. Aleksyeyev S.S. (2001) Voskhozhdenye k pravu [Climbing to the right]. Moscow : Norma (in Russian).

21. Averianov V.B., Shapoval V.M., Nyzhnyk N.R., Dubenko S.D. ta in. (1998) Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka [Public administration: theory and practice]. Kyiv : Yurinkom – Inter (in Ukrainian).

22. Tsvetkov V.V. (1996) Derzhavne upravlinnia: osnovni faktory efektyvnosti (polityko-pravovyi aspekt) [Public administration: the main factors of efficiency (political and legal aspect)]. Kharkiv : Pravo (in Ukrainian).

23. Averianov V.B. (1999) Derzhavne upravlinnia v Ukraini [Public administration in Ukraine]. Kyiv : SRMY (in Ukrainian).

24. Kormych B.A. (2003) Orhanizatsiino-pravovi zasady polityky informatsiinoi bezpeky Ukrainy [Organizational and legal principles of information security policy of Ukraine]. Odesa : Odes'ka natsional'na yurydychna akademiya (in Ukrainian).

25. Kolpakov V.K., Kuzmenko O.V. (2003) Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukrainian).

26. Bandurka O.M. (2011) Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]. Kharkiv : Zolota mylia (in Ukrainian).

27. Holosnichenko, I.P. (1998) Administratyvne pravo Ukrainy (osnovni katehorii i poniattia) [Administrative law of Ukraine (main categories and concepts) Irpin (in Ukrainian).

MECHANISM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR FORMATION OF STATE POLICY OF FOREIGN INVESTMENT

Halyna Puzanova,
Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor at the Department of Civil and Labor Law
Educational and Scientific Marine Humanitarian Institute
of Odessa National Maritime University
orcid.org/0000-0003-4544-5604
puzanovagalyna@gmail.com

This article is devoted to defining the essence of the mechanism of administrative and legal support for the formation of state foreign investment policy. In this case, the stage of formation of public policy should be considered separately from the stage of implementation, as it has its own characteristics.

***The purpose of the study** is to determine the essence of the mechanism of administrative and legal support for the formation of state policy of foreign investment, its elements and provide an author's definition of this concept.*

***Research methodology.** To achieve this goal, general scientific research methods (dialectical, analysis, synthesis and structural-functional), as well as special methods (logical, legal, comparative law) were used.*

In the course of the research, objective and subjective factors of influence on the formation of the mechanism of ensuring the state policy of foreign investment were identified. The objective factors influencing the formation of state policy of foreign investment include: the economic nature of investment relations; geographical and cultural features of Ukraine. Subjective factors included: globalization and the activities of international financial institutions; activities of political forces; activity of civil society institutions. Subjective factors, depending on the field of formation were divided into external (the first of these) and internal (the last two). It is established that the state policy of foreign investment has such special features as: at the same time should be based on current legislation and take into account the laws of economics; aims to establish, ensure and maintain a favorable investment climate, in particular, and the growth of the national economy in general; take into account international law, public law and private law components of investment relations.

***Conclusions.** Studying the existing views of scholars on the nature and elements of the mechanism of state foreign investment policy in various spheres of state functioning, the following components of the mechanism of administrative and legal support of state foreign investment policy, which can be combined into blocks: subjective, practical, methodological, functional.*

Key words: state policy, state policy of foreign investment, mechanism of formation and provision.

УДК 342.951
DOI https://doi.org/10.17721/2227-796X.2021.3.03

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: ВІД НОРМИ ЗАКОНУ ДО РІШЕННЯ СУДУ

У статті розглянуто особливості нормативно-правового регулювання питання конфлікту інтересів в Україні. Зазначається, що на сучасному етапі розвитку антикорупційного законодавства залишаються проблемними питання практичного застосування норм чинного законодавства на рівні складання протоколів уповноваженими суб'єктами та на рівні судового розгляду справ відповідної категорії. Констатується, що значна частина справ розглядуваної категорії закривається судами через відсутність події або складу правопорушення або у зв'язку з тим, що в протоколах не наведено належних доказів наявності в діях осіб, щодо яких вирішувалося питання про притягнення до адміністративної відповідальності, одного чотирьох обов'язкових для кваліфікації рішення як такого, що прийняте в умовах реального конфлікту інтересів, юридичних фактів. Приділяється увага діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції, як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, відповідальним за формування антикорупційної політики та запобігання корупції. Звернута увага на досвід європейських країн у питаннях регулювання конфлікту інтересів. Наголошено на тому, що нормативне регулювання конфлікту інтересів у різних країнах дуже відрізняється та залежить від таких перемінних, як чіткість поділу державної і приватної сфери, ефективність системи стримувань і противаг, «регуляторна щільність», тобто сфера, деталізація та обсяг нормативного регулювання.

Ключові слова: державні інтереси, державний службовець, конфлікт інтересів, корупція, приватні інтереси, рішення суду.

Тетяна Аніщенко,
кандидат юридичних наук, заступник начальника Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції у Запорізькій області
orcid.org/0000-0003-1472-2648
pravo_just@ukr.net

Вступ.

Чинне антикорупційне законодавство України сьогодні містить окремий розділ у профільному Законі України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) (ЗУ «Про запобігання корупції», 2014) в якому висвітлюються питання, пов'язані із запобіганням та врегулюванням конфлікту інтересів. Однак, варто зазначити, що це питання є не новим для нашої держави, попередній Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» (ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції», 2011) також містив відповідну статтю та застереження для суб'єктів дії даного закону щодо недопустимості дій в межах конфлікту інтересів. Разом з тим, варто зазначити, що поява замість однієї статті цілого розділу у профільному законі, нажаль, не зняла, а навпаки додала питань щодо застосування на практиці відповідних його положень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню вивчення та запобігання конфлікту інтересів приділяється активна увага не лише з боку органів публічної влади, але і з боку наукової спільноти. Позначеного питання у своїх наукових пошуках торкались такі провідні науковців як В. Авер'янов, С. Алфьоров О. Бандурко, М. Бездольний Т. Коломоєць, А. Пашинський, Д. Сірик, С. Серьогін, М. Тищенко, О. Ткаченко, В. Тимощук тощо. На сторінках наукової літератури часто зазначається теза про те, що проблемні питання регламентації конфлікту інтересів у чинному законодавстві, а також неоднозначність його інтерпретації компетентними органами зумовлюють необхідність активізації подальших наукових досліджень (Аніщенко, Алексєєв, Гамбург, Дічко, 2018).

Постановка проблеми.

На наш погляд, цілком правильними є думки висловлені Т. Бодун, яка зазначає, що ефективна політика з урегулювання конфлікту інтересів має підтримувати рівновагу між державними інтересами, захищаючи доброчесність рішень на державному рівні, та приватними інтересами посадовців. Метою не є запобігання будь-яким приватним інтересам державних службовців. Такий надмірно жорсткий підхід може порушити інші права службовця та не спонукатиме потенційних висококваліфікованих

кандидатів до роботи на державній службі. Провідною метою політики з урегулювання конфлікту інтересів є захист доброчесності офіційної політики, адміністративних рішень та державного управління в цілому (Бодун, 2009). Відмітимо, що такий підхід цілком кореспондується і з європейськими практиками запобігання і протидії корупції. Так, наприклад, у Скандинавії немає детального регулювання конфлікту інтересів: законодавство закріплює лише основні принципи. Загальновідомо, що деталізація та збільшення кількості правил не є запорукою ефективності. Найпоширеніші питання, врегульовані в законодавстві країн ЄС, – це обов'язок зберігати неупередженість та заборона суміщати посади, тоді як питання подарунків, винагороди та обмеження на вибір діяльності після залишення посади майже не порушуються.

Нормативне регулювання конфлікту інтересів у різних країнах дуже відрізняється. Це залежить від таких перемінних, як чіткість поділу державної і приватної сфери, ефективність системи стримувань і противаг, «регуляторна щільність», тобто сфера, деталізація та обсяг нормативного регулювання. У Європейському Союзі найбільш докладне регулювання ситуацій конфлікту інтересів мають нові держави-члени, особливо Латвія й Болгарія. У старих державах-членах регулювання цих питань базується на законі, але не обмежується ним. Нагляд за дотриманням правил та покарання за їхнє порушення вважаються обов'язковими, але далеко не єдиними інструментами реалізації політики у цій сфері. У сталих демократіях ця політика переважно обумовлена організаційно і покликана запобігати конфліктам інтересів та стимулювати доброчесність і належну етичну поведінку за допомогою навчання, орієнтації та консультування (Вирішення конфлікту інтересів у державному секторі. Посібник з належного врядування).

Мета.

Повертаючись до розмови про практичне застосування вимог Закону, який є чинним у нашій державі, наголосимо, що важливими для його належного використання є не лише наукові доробки та вивчення європейського досвіду, а й інші джерела права, що існують в Україні. Зокрема мова йде про лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.05.2017 року № 23-943/0/4-07 «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» (Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією, лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, 2017), яким користуються суди при прийняття рішень, та у якому наголошено, що для встановлення наявності факту прийняття рішення, вчинення чи невчинення дії в умовах реального конфлікту інтересів та розмежування реального і потенційного конфлікту інтересів особа, яка здійснює правозастосовну діяльність, для кваліфікації рішення як такого, що прийняте в умовах реального конфлікту інтересів, має встановити наявність обов`язкової сукупності таких юридичних фактів, як:

1) наявність у правопорушника факту приватного інтересу, який має бути чітко сформульований (артикульований) та визначений;

2) наявність факту суперечності між приватним інтересом і службовими чи представницькими повноваженнями із зазначенням того, в чому саме ця суперечність знаходить свій вияв або вплив на прийняття рішення.

Виклад основного матеріалу.

В межах проекту Центру політико-правових реформ «Посилення ролі громадянського суспільства у забезпеченні демократичних реформ і якості державної влади» у 2019 році було підготовлено Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 172-9 КУпАП), в якому наголошується на такому:

«Проаналізувавши практику застосування ст. 172-7 КУпАП, можна констатувати, що значна частина справ розглядуваної категорії закривається судами через відсутність події або складу правопорушення. В абсолютній більшості випадків відповідні справи закривалися через те, що, на думку суду, в протоколах не було наведено належних доказів наявності в діях осіб, щодо яких вирішувалося питання про притягнення до адміністративної відповідальності, одного із сформульованих у п. 3 Листа ВССУ від 22 травня 2017 р. чотирьох обов'язкових для кваліфікації рішення як такого, що прийняте в умовах реального конфлікту інтересів, юридичних фактів:

1) наявність у правопорушника приватного інтересу, який має бути чітко сформульований та визначений;

2) наявність суперечності між приватним інтересом і службовими чи представницькими повноваженнями із зазначенням того, в чому саме ця суперечність знаходить свій вияв або вплив на прийняття рішення;

3) наявність повноважень на прийняття рішення.

4) наявність реального впливу суперечності між приватним та службовим чи представницьким інтересом на об'єктивність або неупередженість рішення (Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 172-9 КУпАП), 2019).

Національним агентством з питань запобігання корупції, як центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, відповідальним за формування антикорупційної політики та запобігання корупції у 2021 році розроблено Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції (далі – Методичні рекомендації) (Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції, 2021) , метою яких є формування єдиного підходу до дотримання правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, обмежень щодо запобігання корупції як невід'ємної

складової запобігання вчиненню корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень.

Принагідно відзначимо, що у 2014 року Україною підписано Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва (далі – ОЕСР), що дозволило нашій державі брати участь у різних проектах ОЄСР, зокрема і з питань антикорупційної діяльності. Так, у листопаді 2021 року ОЄСР опубліковано доповідь про хід реалізації антикорупційних реформ у країнах Східної Європи та Центральної Азії. У цій доповіді підбиваються підсумки реалізації Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією у Азербайджані, Вірменії, Грізії, Казахстані, Киргізії, Монголії, Таджикістані, Україні та Узбекистані та зазначається, що майже в усіх перелічених державах залишається низькою якість механізмів контролю за реалізацією антикорупціної політики, у більшості випадків він засновується не на об'єктивних показниках та критеріях, а на звітах органів-виконавців. У випадках наявності продуктивних механізмів моніторингу та контролю, відповідним органам часто не вистачає фінансування для їх використання на практиці, з цієї причини Національне агентство з питань запобігання корупції не може на регулярній основі проводити вивчення корупції для оцінки впливу антикорупційних реформ по розробленій методиці (ОЭСР опубликовала доклад о ходе реализации антикоррупционных реформ в странах Восточной Европы и Центральной Азии, 2021). Як позитив щодо механізмів підвищення обізнаності громадян про проблему корупції та заходи боротьби з нею у доповіді відмічені Методичні рекомендації, про які мова йшла вище.

Наведене свідчить про те, що розроблені механізми протидії корупції на теперішній час мають низький рівень ефективності, частково це відбувається у зв'язку з недостатнім фінансуванням відповідних програм, але питома вага цих процесів належить таким факторам як формування відповідного рівня правової свідомості суспільства та удосконалення судової практики і її уніфікація, що має стати базисом для створення належної системи судового розгляду справ зокрема і з питань конфлікту інтересів.

Продовжуючи окреслювати поставлене питання, далі зазначимо, що одним із новітніх заходів у напрямку протидії конфлікту інтересів стала презентація, проведена 24 листопада 2021 року, Національним агентством з питань запобігання корупції спільно з громадською організацією «Антикорупційний штаб», Порталу «Приховані інтереси», який став першим діджитал інструментом, що допомагає знаходити можливі ризики в публічних службовців. Алгоритм може виявити 11 типів ризиків. Завдяки цьому можна швидко дізнатися, як посадовець пов'язаний із компаніями, які беруть участь у тендері в установі, де він працює чи працював, близьких осіб, які працюють в одному органі з цим посадовцем, а ще перевірити, чи не отримував такий чиновник ризикові подарунки. Як зазначалось на заході, Портал може допомогти в роботі

Національної поліції, антикорупційних уповноважених, журналістів-розслідувачів та громадських активістів для пошуку прихованих інтересів. На сьогодні база Порталу містить 6 млн осіб, 1,5 млн компаній і понад 600 тис. ризиків. Це близько 1 млн декларантів та ще 5 млн осіб, які пов'язані з цими декларантами. Інструмент «Приховані інтереси» створений насамперед для того, щоби попередити порушення, адже завдяки ньому можна відслідкувати можливі конфлікти інтересів у посадовців. Тому можливий ризик, який знайшов алгоритм, не завжди свідчить про те, що посадовець порушив антикорупційне законодавство. Лише після детального вивчення документів уповноваженими органами можна буде визначити, чи порушила особа вимоги Закону України «Про запобігання корупції» (НАЗК презентувало перший діджитал інструмент для виявлення прихованих інтересів у посадовців, 2021).

Висновки.

Враховуючи наведене можна зробити висновок, що дійсно на практиці визначення факту наявності конфлікту інтересів є дуже складним. Це пов'язано з тим, що ситуації, у контексті яких розглядається конфлікт інтересів, можуть тлумачитися по-різному, про це яскраво свідчить судова практика. Однак, на нашу думку, окрім формування уніфікованої судової практики та спільної роботи відповідних спеціалізованих органів і наукової спільноти над покращенням норм чинного законодавства, надзвичайно важливим і необхідним кроком є проведення профілактичної та праворозʼяснювальної роботи серед працівників органів публічної влади, які мають не лише самостійно вивчати відповідне законодавство, але й бути обізнаними в тих конкретних практичних його втіленнях, які відбуваються щоденно у практичній діяльності, що і стане логічним проявом процесів запобігання і протидії корупції.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056.

2. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 07.04.2011 № 3206. *Відомості Верховної Ради (ВВР).* 2011. № 40. Ст. 404.

3. М. Аніщенко, О. Алексєєв, Л. Гамбург, Г. Дічко. Конфлікт інтересів у антикорупційному законодавстві України: засіб запобігання корупції чи правовий абсурд? *Публічне право,* № 4 (32) (2018), С. 62–70.

4. Конфлікт інтересів як детермінанта реформування системи влади в Україні/ Т. Бодун // *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип. 2. С. 224–235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2009_2_25

5. Вирішення конфлікту інтересів у державному секторі. *Посібник з належного врядування.* URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/7/pdf/200724-BI-GGG2-ukr.pdf

6. Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.05.2017 № 23-943/0/4-07. URL: http://ekolog.kr-admin.gov.ua/files/ROZACNENA_VSSY_20_02_19.pdf

7. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4, 172-9 КУпАП). Київ. 2019. URL: http://185.65.244.102/img/books/files/1568817689cplr.%20consolidated%20judicial%20practice%20on%20administrative%20offenses%20related%20to%20corruption.pdf

8. Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції. URL: https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/K.I.-09.04.2021-1.pdf

9. ОЭСР опубликовала доклад о ходе реализации антикоррупционных реформ в странах Восточной Европы и Центральной Азии. URL:_https://anticor.hse.ru/main/news_page/oesr_opublikovala_doklad_o_hode_realizatsii_antikorruptsionnyh_reform_v_stranah_vostochnoy_evropy_i_tsentralnoy_azii

10. НАЗК презентувало перший діджитал інструмент для виявлення прихованих інтересів у посадовців. URL: https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-prezentuvalo-pershyj-didzhytal-instrument-dlya-vyyavlennya-pryhovanyh-interesiv-u-posadovtsiv/

References:

1. Law of Ukraine on preventing Corruption from October 14, 2014, No. 1700-VII (2014) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, No 49. Art. 2056 [in Ukrainian].

2. Law of Ukraine on Principles for Preventing and Combating Corruption from April 7, 2011, No. 3206 *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, No. 40. Art. 404 [in Ukrainian].

3. Anishchenko, M. Aleksieiev, O. Hamburh, L. Dichko, H. (2018)/ Competitive interests within anti-corruption legislation of Ukraine: is it a mean for preventing corruption or legal nonsense? *Public Law* 4 (32), pp. 62–70.

4. Bodun, T. (2009). Competitive interests as a determinant for reforming the system of government in Ukraine. *Collection of scientific papers of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*. 2, pp. 224–235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2009_2_25

5. Resolving competitive interests within the public area. Guide to good governance. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/7/pdf/200724-BI-GGG2-ukr.pdf

6. Letter of the Highest Specialized Court of Ukraine on Civil and Criminal Cases on bringing to administrative liability for some offenses related to corruption. (2017) No. 23-943/0/4-07. URL: http://ekolog.kr-admin.gov.ua/files/ROZACNENA_VSSY_20_02_19.pdf

7. Generalization of judicial practice on administrative offenses related to corruption (the Articles 172-4, 172-9 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses). Kyiv. (2019) http://185.65.244.102/img/books/files/1568817689cplr.%20consolidated%20judicial%20practice%20on%20administrative%20offenses%20related%20to%20corruption.pdf

8. Methodical recommendations on applying certain provisions of the Law of Ukraine "On Preventing Corruption" in regard to the prevention and settlement of competitive interests, the compliance with restrictions on the prevention of corruption https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/K.I.-09.04.2021-1.pdf

9. The OECD has published the report about the implementation of Anti-Corruption Reforms in Eastern Europe and Central Asia. URL: https://anticor.hse.ru/main/news_page/oesr_opublikovala_doklad_o_hode_realizatsii_antikorruptsionnyh_reform_v_stranah_vostochnoy_evropy_i_tsentralnoy_azii

10. National Agency for Preventing Corruption has presented the first digital tool for identifying officials' hidden interests. URL: https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-prezentuvalo-pershyj-didzhytal-instrument-dlya-vyyavlennya-pryhovanyh-interesiv-u-posadovtsiv/

CONFLICT OF INTEREST: FROM THE LAW TO THE COURT DECISION

Tetiana Anishchenko,
Doctor of Law, Deputy Chief
South-East Interregional Management
of the Ministry of Justice of Ukraine in the Zaporizhzhia region
orcid.org/0000-0003-1472-2648
pravo_just@ukr.net

The author of the article has studied specific features of normative and legal regulation of the issues of competitive interests in Ukraine. It has been noted that there are still problematic issues of practical application of the norms of current legislation in regard to drawing up protocols by authorized entities and in regard to court hearings in the relevant category at the present stage of development of anti-corruption legislation. The author has separately emphasized on specific features of resolving competitive interest in foreign countries. There is an example of the fact that the most common issues regulated by EU law are the obligation to maintain impartiality and the ban on combining positions, while the issues of gifts, rewards and restrictions on choosing activities after leaving office are almost not raised.

Special attention has been paid to studying the Generalizations of Judicial Practice in Cases on Administrative Offenses Related to Corruption; the Methodical Recommendations on the Application of Certain Provisions of the Law of Ukraine "On Preventing Corruption" regarding the prevention and settlement of competitive interests, the compliance with restrictions on the prevention of corruption developed by the National Agency for the Prevention of Corruption in 2021 has become a special achievement of recent years, aimed at forming unified approach to the compliance with the rules for the prevention and settlement of competitive interests, restrictions on the prevention of corruption as an integral part of preventing the commission of corruption and corruption-related offenses.

The report on the implementation of anti-corruption reforms in Eastern Europe and Central Asia countries, published by the Organization for Economic Cooperation and Development on deepening cooperation, has been separately highlighted. This report summarizes the implementation of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan and notes that the quality of mechanisms for monitoring the implementation of anti-corruption policies remains low in almost all of the indicated countries; in most cases it is based not on objective indicators and criteria, but on reports from executing agencies.

Key words: state interests, civil servant, conflict of interest, corruption, private interests, court decision.

ДО УВАГИ АВТОРІВ

До друку приймаються наукові статті провідних фахівців у галузі публічного права, представників юридичної практики, молодих науковців.

Технічні вимоги до оформлення статті:

Формат А 4; поля – 2 см (нижнє) х 2 см (верхнє), 3 см (ліве) х 1,5 см (праве); абзац – 1,25 см; міжрядковий інтервал – 1,5 см; шрифт – Times New Roman; кегль – 14.

Обсяг статті – від 10 до 20 сторінок.

У тексті слід використовувати символи за зразком: лапки «…», дефіс (-), тире (–), апостроф (’).

Послідовність розміщення структурних елементів у науковій статті:

1. Вказується мовою статті (англійською або німецькою):

назва;

прізвище, ім’я, по батькові автора (-ів) статті (не більше двох осіб);

посада, місце роботи/навчання, науковий ступінь, вчене звання (за наявністю), електронна адреса;

розширена анотація та ключові слова. В анотації повинна бути така структура: Мета, Методи, Результати та Висновки. Обсяг анотації: мінімум – 300 слів, максимум – 350 слів. До анотації обов’язково додають 5–10 ключових слів.

2. Текст статті:

Вступ (Introduction) є обов’язковою частиною роботи, в якій автор вказує новизну теми та актуальність наукових рішень. Мета дослідження повинна бути чітко вказана поряд з науково-дослідницькими завданнями. Необхідно вказати методологію дослідження, логіку уявлення дослідженого матеріалу.

Основний текст повинен бути поділеним на змістовні розділи з окремими заголовками (до 4-6 слів).

Стаття повинна містити висновки з проведеного дослідження (Conclusions), в яких представлені розгорнуті конкретні висновки за результатами дослідження і перспективи подальших досліджень у цьому напрямку.

3. Список використаних джерел. Бібліографічний опис списку оформлюється з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». За умови неправильного оформлення списку використаних джерел стаття може бути відхилена рецензентами.

4. References. Оформлюється відповідно до стандарту APA (APA Style Reference Citations). Автор (трансліт), назва статті (трансліт), назва статті (в квадратних дужках переклад англійською мовою), назва джерела (трансліт), вихідні дані (місто з позначенням англійською мовою), видавництво (трансліт). Наприклад:

Dikhtiievskyi, P. V., Lahniuk, O. M. (2015). Kadrove zabezpechennia sudiv zahalnoi yurysdyktsii: administratyvno-pravovyi aspekt [Staff assistance of of courts of general jurisdiction: administrative and legal aspect]. Kherson: Helevetyka. [in Ukrainian]

Bondarenko, I. (2002). Sudova systema Ukrainy ta yii reformuvannia v suchasnykh umovakh [Judicial system of Ukraine and its reforming in the modern conditions]. Pravo Ukrainy, no. 8, pp. 37–39.

Транслітерація імен та прізвищ з української мови здійснюється відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» від 27 січня 2010 р. № 55.

Транслітерація з російської мови здійснюється відповідно до ГОСТ 7.79-2000. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Правила транслитерации кирилловского письма латинским алфавитом.

5. Вказується українською і англійською (якщо статтю подано німецькою мовою):

назва;

прізвище, ім'я, по батькові автора (-ів) статті (не більше двох осіб);

посада, місце роботи/навчання, науковий ступінь, вчене звання (за наявністю), електронна адреса;

розширена анотація та ключові слова. В анотації повинна бути така структура: Мета, Методи, Результати та Висновки. Обсяг анотації: мінімум – 300 слів, максимум – 350 слів. До анотації обов'язково додають 5–10 ключових слів.

Посилання на літературу подаються у тексті тільки в круглих дужках:

При цьому кожен громадянин України, який відповідає встановленим вимогам до кандидата на посаду прокурора, має право звернутися до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів із заявою про участь у доборі кандидатів на посаду прокурора (ЗУ «Про прокуратуру», 2015).

Усі статті, що надходять до редакції проходять закрите рецензування та перевіряються на плагіат.

Редколегія вправі рецензувати, редагувати, скорочувати та відхиляти статті. У разі недотримання зазначених вимог щодо оформлення рукописів редакція залишає за собою право не розглядати їх. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Передрук статей можливий лише з дозволу редакції.

ВНИМАНИЮ АВТОРОВ

К печати принимаются научные статьи ведущих специалистов в области публичного права, представителей юридической практики, молодых ученых.

Технические требования к оформлению статьи:

Формат А 4; поля – 2 см (нижнее) х 2 см (верхнее), 3 см (левое) х 1,5 см (правое) абзац – 1,25 см; межстрочный интервал – 1,5 см; шрифт – Times New Roman; кегль – 14.

Объем статьи – от 10 до 20 страниц.

В тексте следует использовать символы по образцу: лапки «...», дефис (-), тире (–), апостроф (‘).

Последовательность размещения структурных элементов в научной статье:

1. Указывается на языке статьи (английский или немецкий язык):

название;

фамилия, имя, отчество автора (-ов) статьи (не более двух человек);

должность, место работы / учебы, ученая степень, ученое звание (при наличии), электронный адрес;

расширенная аннотация и ключевые слова. В аннотации должна быть такая структура: Цель, Методы, Результаты и Выводы. Объем аннотации: минимум – 300 слов, максимум – 350 слов. К аннотации обязательно добавляют 5–10 ключевых слов или словосочетаний.

2. Текст статьи:

Введение (Introduction) является обязательной частью работы, в которой автор указывает новизну темы и актуальность научных реше ний. Цель исследования должна быть четко указана рядом с научно-исследовательскими задачами. Необходимо указать методологию исследования, логику представления исследованного материала.

Основной текст должен быть разделен на содержательные разделы с отдельными заголовками (до 4-6 слов).

Статья должна содержать выводы из проведенного исследования (Conclusions), в которых представлены развернутые конкретные выводы по результатам исследования и перспективы дальнейших исследований в этом направлении.

3. Список использованных источников. Библиографическое описание списка оформляется с учетом разработанного в 2015 году Национального стандарта Украины ДСТУ 8302: 2015 «Информация и документация. Библиографическая ссылка. Общие положения и правила составления». При неправильном оформлении списка литературы статья может быть отклонена рецензентами.

4. References. Оформляется в соответствии со стандартом APA (APA Style Reference Citations). Автор (транслит), название статьи (транслит), название статьи (в квадратных скобках перевод на английский язык), название источника (транслит), выходные данные (город с обозначением на английском языке), издательство (транслит). К примеру:

Dikhtiievskyi, P. V., Lahniuk, O. M. (2015). Kadrove zabezpechennia sudiv zahalnoi yurysdyktsii: administratyvno-pravovyi aspekt [Staff assistance of of courts of general jurisdiction: administrative and legal aspect]. Kherson: Helevetyka. [In Ukrainian]

Bondarenko, I. (2002). Sudova systema Ukrainy ta yii reformuvannia v suchasnykh umovakh [Judicial system of Ukraine and its reforming in the modern conditions]. Pravo Ukrainy, no. 8, pp. 37–39.

Транслитерация имен и фамилий с украинского языка в соответствии с требованиями Постановления Кабинета Министров Украины «Об упорядочении транслитерации украинского алфавита латиницей» от 27 января 2010 № 55.

Транслитерация с русского языка осуществляется в соответствии с ГОСТ 7.79-2000. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Правила транслитерации кирилловского письма латинским алфавитом.

5. Указывается на украинском и английском языке (если статью подано на немецком языке):

название;

фамилия, имя, отчество автора (-ов) статьи (не более двух человек);

должность, место работы / учебы, ученая степень, ученое звание (при наличии), электронный адрес;

расширенная аннотация и ключевые слова. В аннотации должна быть такая структура: Цель, Методы, Результаты и Выводы. Объем аннотации: минимум – 300 слов, максимум – 350 слов. К аннотации обязательно добавляют 5–10 ключевых слов или словосочетаний.

Ссылки на литературу даются в тексте только в круглых скобках:

При этом каждый гражданин Украины, который соответствует установленным требованиям к кандидату на должность прокурора, вправе обратиться в квалификационно-дисциплинарной комиссии прокуроров с заявлением об участии в отборе кандидатов на должность прокурора (ЗУ «О прокуратуре», 2015).

Все статьи, поступающие в редакцию проходят закрытое рецензирование и проверяются на плагиат.

Редколлегия вправе рецензировать, редактировать, сокращать и отклонять статьи. В случае несоблюдения указанных требований по оформлению рукописей редакция оставляет за собой право не рассматривать их. Редакция не всегда разделяет позицию авторов публикаций. Перепечатка статей возможна только с разрешения редакции.

FOR AUTHORS

We accept articles of leading specialists in the sphere of public law, representatives of legal practice, young scientists.

Technical requirements for article composition:

Size A 4; fields – 2 cm (bottom) x 2 cm (top), 3 cm (left) x 1,5 cm (right); indention – 1,25 cm; line spacing – 1,5 cm; font – Times New Roman; size – 14.

The article volume is from 10 to 20 pages.

It should be used symbols as follows: quotes "…", hyphen (-), dash (–), apostrophe (').

Sequence of placement of structural elements in a research article:

1. It is indicated in the language of the article (English or German):

title;

surname, name, patronymic of author (-s) of the article (no more than two persons);

job position, place of employment/study, academic degree, rank (if any), e-mail;

expended summary and key words. The summary consists of the following obligatory structure: Purpose, Methods, Results and Conclusions. Summary volume: minimum – 300 words, maximum – 350 words. After the summary, it is necessary to add 5–10 key words or phrases.

2. Text of the article:

Introduction is an obligatory part of the research, where the author indicates topicality of the subject and actuality of scientific decisions. Goal of research should be clearly indicated along with the research tasks. It is necessary to specify the methodology of research, the logic of presentation of the investigated material.

The main text should be divided into content-rich sections with separate headings (up to 4-6 words).

The article should contain conclusions from the study, which present detailed findings from the study and the prospects for further research in this direction.

3. Bibliography. Bibliography description is carried out taking into account the National Standard of Ukraine DSTU 8302: 2015 "Information and documentation. Bibliographic reference. General principles and rules of composition". Reviewers can reject an article in the case of improper execution of bibliography.

4. References. It is composed according to standards APA (APA Style Reference Citations). There is an author (transliteration), title of the article (in square brackets, English translation), source name (transliteration), source data (city with the English mark), publishing house (transliteration). For example:

Dikhtiievskyi, P. V., Lahniuk, O. M. (2015). Kadrove zabezpechennia sudiv zahalnoi yurysdyktsii: administratyvno-pravovyi aspekt [Staff assistance of of courts of general jurisdiction: administrative and legal aspect]. Kherson: Helevetyka. [in Ukrainian]

Bondarenko, I. (2002). Sudova systema Ukrainy ta yii reformuvannia v suchasnykh umovakh [Judicial system of Ukraine and its reforming in the modern conditions]. Pravo Ukrainy, no. 8, pp. 37–39.

Transliteration of names and surnames is carried out in accordance with the requirements of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Normalization of Transliteration of the Ukrainian Alphabet by Means of the Latin Alphabet" dated January 27, 2010, No. 55.

Transliteration from Russian is carried out in accordance with GOST 7.79-2000. System of standards on information, librarianship and publishing. Rules of transliteration of Cyrillic script by Latin alphabet.

5. It is indicated in Ukrainian and English (if the article is submitted in German):

title;

surname, name, patronymic of author (-s) of the article (no more than two persons);

job position, place of employment/study, academic degree, rank (if any), e-mail;

extended summary and key words. Summary has to contain: subject of research, methodology, goal and conclusions of research. The minimum volume of summary is 350 words.

References to the literature are given in the text only in parentheses:

At the same time, every citizen of Ukraine, who meets the established requirements for a candidate for a post of prosecutor, has the right to appeal to the Qualification Disciplinary Commission of Public Prosecutors with application of participation in the selection of candidates on the post of prosecutor (The Law of Ukraine "On Public Prosecution Service", 2015).

All articles, which are sent to editorial office, pass a close review and are tested for plagiarism presence.

Editorial board has the right to review, edit, reduce and reject the article. In the case of neglect of mentioned requirements regarding manuscripts composition, editorial board reserves the right to skip them. Editorial staff not always shares a position of authors. Republication of articles is possible only with the consent of editorial board.

Наукове видання

Адміністративне ПРАВО і ПРОЦЕС

науково-практичний журнал

№ 3 (34)/2021

Коректура • Н. Пирог
Комп'ютерна верстка • Ю. Семенченко

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір,
точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних,
власних імен та інших відомостей.

Формат 70/100/1/16. Ум.-друк. арк. 3,9. Наклад 300 прим. Замов. № 0622/261.
Гарнітура Times. Папір офсет. Цифровий друк.
Підписано до друку 20.12.2021.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1.
Телефони: +38 (048) 709 38 69 , +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Scientific publication

Administrative LAW and PROCESS

scientific and practical journal

№ 3 (34)/2021

Proof reading N. Pyroh
Desktop publishing Yu. Semenchenko

The authors are fully responsible for the collation, accuracy of facts, quotes, economic-statistical data, proper names and other information.

Format 70/100/1/16. Printer's sheet 3.9. Circulation 300 copies. Order No 0622/261.
Typeface Times. Offset paper. Digital printing.
Authorized for printing as of 20.12.2021.

Publishing House "Helvetica"
65101, Ukraine, Odessa, 6/1 Inglizi St.
Telephone: +38 (048) 709 38 69, +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Certificate of a publishing entity ДК No 6424 dated 04.10.2018